

**4. VE 5. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN
GÖRSEL SANATLAR DERSİNE YÖNELİK
TUTUMLARININ İNCELENMESİ**

Faruk YILMAZ

Yüksek Lisans Tezi

Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı

2021

(Her hakkı saklıdır.)

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
RESİM-İŞ EĞİTİMİ BİLİM DALI

**4. VE 5. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN GÖRSEL SANATLAR DERSİNE YÖNELİK
TUTUMLARININ İNCELENMESİ**

(Analysis of the Attitude of 4th and 5th Grade Students Towards the Visual Arts Course)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Faruk YILMAZ

Danışman: Prof. Dr. Muhammet Emin KAYSERİLİ

Erzurum
Ağustos, 2021

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Faruk YILMAZ tarafından hazırlanan “4. VE 5. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN GÖRSEL SANATLAR DERSİNE YÖNELİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ” başlıklı çalışması / / 2021 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı, Resim-İş Eğitimi Bilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı:	Prof. Dr. Orhan TAŞKESEN <i>Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi</i>	Aslı ıslak imzalıdır
Danışman:	Prof. Dr. Muhammet Emin KAYSERİLİ <i>Atatürk Üniversitesi</i>	Aslı ıslak imzalıdır
Jüri Üyesi:	Doç. Dr. Şeyda ERASLAN TAŞPINAR <i>Erzurum Atatürk Üniversitesi</i>	Aslı ıslak imzalıdır

Bu tezin Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddelerinde belirtilen şartları yerine getirdiğini onaylarım.

Prof. Dr. Adnan KÜÇÜKOĞLU

Aslı ıslak imzalıdır

Enstitü Müdürü

ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “4. ve 5. sınıf öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarının incelenmesi” başlıklı çalışmanın tarafımdan bilimsel etik ilkelere uyularak yazıldığını ve yararlandığım eserleri kaynakçada gösterdiğimi beyan ederim.

11/10/2021

Aslı ıslak imzalıdır

Faruk YILMAZ

☐ Tezle ilgili patent başvurusu yapılması / patent alma sürecinin devam etmesi sebebiyle Enstitü Yönetim Kurulunun/.../.... tarih ve sayılı kararı ile teze erişim 2 (iki) yıl süreyle engellenmiştir.

☐ Enstitü Yönetim Kurulunun/.../.... tarih ve sayılı kararı ile teze erişim 6 (altı) ay süreyle engellenmiştir.

TEŞEKKÜR

Tez çalışmam boyunca yardımlarını esirgemeyen, her zaman büyük bir ilgi ile bana yardımcı olan danışmanım Prof. Dr. Muhammet Emin KAYSERİLİ'ye desteklerinden dolayı çok teşekkür ederim. Tezimin uygulama aşamasında veri topladığım Ardahan ili Göle ilçesi 4. ve 5. sınıf öğrencileri ve öğretmenlerine, tez sürecimde destek sağlayan Dr. Öğr. Üyesi Ahmet YILMAZ hocama çok teşekkür ederim. Ayrıca benim bu günlere gelmemde büyük emeği olan maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen aileme teşekkürlerimi sunarım.

Faruk YILMAZ

ÖZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

4. VE 5. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN GÖRSEL SANATLAR DERSİNE YÖNELİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ

Faruk YILMAZ

Ağustos 2021, 51 Sayfa

Amaç: Bu araştırmanın amacı ilkokul dördüncü ve beşinci sınıf öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumundaki sosyodemografik farklılıklar incelenmiştir.

Yöntem: Bu araştırma ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarıyla ilişkili sosyodemografik değişkenlerin incelendiği betimsel bir araştırmadır. Araştırmanın örneklemini 407 ilkokul ve ortaokul öğrencisi oluşturmuştur. Öğrenciler Kişisel Bilgi Formu ve Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutum Ölçeğini cevaplamıştır. Verilerin analizinde bağımsız örneklem için *t*-testi ve tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırma sonuçları dördüncü ve beşinci sınıf öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumunun derse giren öğretmenin branşına, yerleşim yerine, okula başarısına, ders için gerekli olan malzemeye ulaşma durumuna ve dersin işlendiği yere göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. Ancak, öğrencilerin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları cinsiyete, anne eğitim düzeyine, baba eğitim düzeyine, aile gelir düzeyine göre anlamlı bir farklılık yoktur.

Sonuç: Sonuç olarak, bu araştırma bulguları ilkokul ve ortaokul öğrencilerinde derslere görsel sanatlar dersi öğretmenin girmesinin, şehir merkezinde yaşayan bir öğrenci olmanın, yüksek okul başarısının, derste kullanılan malzemeye kolay ulaşabilmenin ve derslerin atölyede işlenmesinin görsel sanatlar dersine yönelik olumlu tutumların geliştirilmesine yardımcı olabileceğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: görsel sanatlar dersine yönelik tutum, dördüncü sınıf öğrencileri, beşinci sınıf öğrencileri, sosyodemografik faktörler.

ABSTRACT

MASTER THESIS

INVESTIGATION OF FOURTH AND FIFTH GRADE STUDENTS' ATTITUDES TOWARDS THE VISUAL ARTS COURSE

Faruk YILMAZ

August 2021, 51 Pages

Purpose: The aim of this research was to examine the sociodemographic differences in the attitudes of fourth and fifth grade primary school students towards visual arts lesson.

Method: This research was a descriptive study examining the sociodemographic variables related to attitudes towards the visual arts lesson among primary and secondary school students. The sample of the study consisted of 407 primary and secondary school students. The students answered the Personal Information Form and the Visual Arts Class Attitude Scale. Data were analyzed using independent samples *t*-test and one-way analysis of variance.

Findings: The results of this study showed that the attitudes towards the visual arts lesson differed significantly according to the branch of the teacher, the place of residence, the academic achievement, the availability of the materials required for the course and the place where the course is taught among fourth and fifth grade students. However, there were no significant difference in attitudes towards visual arts course according to gender, mother education level, father education level, and family income level among fourth and fifth grade students.

Result: Consequently, these research findings suggest that the visual arts teachers' participation in the lessons, being a student living in the city center, high academic achievement, easy access to the materials used in the lesson, and teaching the lessons in the atelier can help develop positive attitudes towards the visual arts lesson in primary and secondary school students.

Keywords: attitudes towards visual arts lesson, fourth grade students, fifth grade students, sociodemographic factors.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY TUTANAĞI.....	i
ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI.....	ii
TEŞEKKÜR	iii
ÖZ.....	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar DİZİNİ.....	viii
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
Giriş.....	1
Araştırmanın Amacı	3
Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi	4
Araştırmanın Sınırlılıklar	5
Problem Durumu.....	6
İKİNCİ BÖLÜM	7
Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar	7
Tanımlar	7
Sanat Nedir?	7
Sanat Eğitimi.....	8
Sanat Eğitiminin Önemi	9
Sanat Eğitiminin Gerekliliği	10
Sanat Eğitiminin Amaçları.....	11
Sanat Eğitiminin Yararları	12
Görsel Sanatlar	13
Türkiye’de Görsel Sanatlar Eğitimi	13
İlkokullar’da Görsel Sanatlar Eğitiminin Önemi	14
Görsel Sanatlar Dersinin Paydaşları	15
İlgili Araştırmalar.....	15
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	18
Yöntem	18
Araştırma Deseni.....	18
Evren ve Örneklem	18

Veri Toplama Araçları	19
Süreç.....	20
Verilerin Analizi.....	20
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	21
Bulgular	21
Birinci Alt Amaca Ait Bulgular	22
İkinci Alt Amaca Ait Bulgular	22
Üçüncü Alt Amaca Ait Bulgular	23
Dördüncü Alt Amaca Ait Bulgular	24
Beşinci Alt Amaca Ait Bulgular	24
Altıncı Alt Amaca Ait Bulgular	25
Yedinci Alt Amaca Ait Bulgular.....	25
Sekizinci Alt Amaca Ait Bulgular	26
Dokuzuncu Alt Amaca Ait Bulgular.....	27
Onuncu Alt Amaca Ait Bulgular.....	27
BEŞİNCİ BÖLÜM	29
Tartışma, Sonuç ve Öneriler.....	29
Tartışma ve Sonuç.....	29
KAYNAKÇA	34
EKLER	37
EK-1. Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutum Ölçeği.....	37
EK-2. Araştırma Değerlendirme Formu	39
EK-3. Araştırma Değerlendirme Formu	40
ÖZGEÇMİŞ.....	41

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1.	<i>Araştırmanın Örneklemi Oluşturan İlkokul ve Ortaokul Öğrencilerine İlişkin Betimsel İstatistikler.....</i>	21
Tablo 2.	<i>Cinsiyete Göre Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Toplam Puan Ortalamaları Bağımsız Örneklem İçin T-Testi Sonuçları</i>	22
Tablo 3.	<i>Derse Giren Öğretmen Branşına Göre Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Toplam Puan Ortalamaları Bağımsız Örneklem İçin t-testi Sonuçları ..</i>	23
Tablo 4.	<i>Sınıf Düzeyine Göre Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Toplam Puan Ortalamaları Bağımsız Örneklem İçin T-Testi Sonuçları</i>	23
Tablo 5.	<i>Anne Eğitim Durumuna Göre Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Toplam Puan Ortalamaları Tek Yönlü ANOVA Sonuçları</i>	24
Tablo 6.	<i>Baba Eğitim Durumuna Göre Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Toplam Puan Ortalamaları Tek Yönlü ANOVA Sonuçları</i>	24
Tablo 7.	<i>Aile Gelir Durumuna Göre Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Toplam Puan Ortalamaları Tek Yönlü ANOVA Sonuçları</i>	25
Tablo 8.	<i>Yaşanılan Yerleşim Yeri Göre Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Toplam Puan Ortalamaları Bağımsız Örneklem İçin T-Testi Sonuçları.....</i>	26
Tablo 9.	<i>Okul Başarısını Değerlendirme Durumuna Göre Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Toplam Puan Ortalamaları Bağımsız Örneklem İçin T-Testi Sonuçları</i>	26
Tablo 10.	<i>Görsel Sanatlar Dersi İçin Gerekli Olan Malzemelere Kolayca Ulaşabilme Durumuna Göre Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Toplam Puan Ortalamaları Bağımsız Örneklem İçin T-Testi Sonuçları</i>	27
Tablo 11.	<i>Görsel Sanatlar Dersinin İşlendiği Yere Göre Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Toplam Puan Ortalamaları Bağımsız Örneklem İçin T-Testi Sonuçları</i>	28

BİRİNCİ BÖLÜM

Giriş

İnsanlık tarihi geçmişten günümüze bilim, teknik ve eğitim olmak üzere birçok alanda daha önce olmadığı kadar değişim ve gelişim göstermektedir. İnsanlığın bu hızlı değişim ve gelişime ayak uydurmalarında eğitimin rolü küçümsenemez derecede önemlidir. Kendini gerçekleştirebilen, sorgulayan ve yeniliklere açık, eleştirel düşünebilen insanlar yetiştirmek eğitimin asıl hedefleri arasındadır. Yaşadığımız dünyadaki gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler göz önüne alındığında, gelişim düzeyleri ile sanat arasındaki yükselişin doğru orantılı olduğu açıkça görülür. Bahsi geçen ülkelerin sanata ve sanat eğitimine gösterdikleri önem gelişmişlik düzeyleri ile doğrudan ilişkilidir. Gelişmiş ülkelerin standartlarına uygun olarak sanat eğitimi veren okullarda öğrencilerin yaratıcılıklarını, hayal dünyasını, başarılarını, özgüvenlerini geliştirir ve daha özgün bireyler yetişmesini sağlar. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin birçoğunda okullar, dersin amacına uygun olarak düzenlenmiş, çeşitli materyaller ile zenginleştirilmiş, öğrencilerin ilgilerini canlı tutacak şekilde renklendirilmiş sınıflar, atölyeler vardır. Bu sınıflardaki öğrenciler öğrenecekleri şeyleri daha gerçek bir ortamda yaparak yaşayarak öğrendikleri için öğrenmeler daha kalıcı bir şekilde gerçekleşir. Böylece kendilerini daha iyi ifade edebilen, çevresine, bilime ve sanata duyarlı, tartışabilen, sorumluluk alabilen, eleştirel düşünebilen, çözümler üretebilen daha dinamik ve farkındalığı yüksek bireyler yetişmiş olur.

Görsel sanatlar eğitimi bireylerin sanatsal çalışma aracılığı ile görme ve hissetme, kavrama ve düşünme, öte yandan uygulama yeteneklerinin de geliştirilmesinde de pozitif etkileri olduğu görülebilmektedir (Telli, 1996). Bütün bireylerin yaşantısında önemli bir yere sahip olduğu düşünülebilecek sanat eğitimi, günümüzdeki toplumların kimliklerini oluşturabilmesi, kültürel düzeylerinin hakkında yerlerinin belirlenebilmesi bakımından oldukça değerli görülmektedir. Öğrencilerin yetenek düzeylerine bakılmaksızın hiçbir öğrencinin yetenekli ya da yeteneksiz diye ayırmadan her bir öğrencinin kendi yetenek düzeylerine ve becerilerine saygı göstererek bütün öğrencilere sanat eğitiminin verilmesinin gerekli olduğu düşünülmektedir. Bunun sebebi ise görsel sanatlar dersi ile bireylerin duygu ve düşüncelerini anlamamıza yardımcı olabilecek bir derstir. Sanat eğitiminin asıl amacı topluma sanatçı ya da sanat eğitimcisi yetiştirmek değildir. Çocuklara verilen sanat eğitimi ile çocuğun sanatsal anlayışına ve gelişimsel dönemine dikkat ederek hazırlanmış bir müfredat ile

çocukların düşünme becerilerini üst düzeyde kazanabilmesine olanak sağladığı düşünülmektedir.

Görsel sanatlar dersi ülkemizdeki okulların ilk, orta ve lise kademelerinde yer verilmektedir. Öğrencilerin yaşantılarına katacağı zenginlikler bakımından incelendiğinde verimli bir görsel sanatlar dersinde “öğrencinin ortaya çıkardığı ürünler hakkında düşünmesini sağlayan, sürekli olarak aynı konuların çizilmediği, boyanmadığı ve ezberin olmadığı uygulamalar oluşturulan; sorgulamanın öne çıktığı, öğrencilerin derse aktif olarak katılımlarının sağlandığı bir program, etkin bir öğrenme sürecini de gerçekleştirmiş olacaktır” (Alakuş & Mercin, 2011). ‘Görsel sanatlar dersinin ideali nasıl olmalıdır?’ sorusunu sorarak cevap aradığımızda, geçmişten günümüze kadar olan zaman diliminde görsel sanatlar dersinin öğretim programını meydana getiren unsurların incelenerek ele alınması bir zorunluluktur. Günümüzde görsel sanatlar, eskiden sanat öğretilirken kullanılması zorunlu olduğu düşünülen, değerler ve inançlar vasıtası ile meydana getirilmiş bir sistemle öğretilmektedir. Geçmiş zamanda bu savunuyu yapanların büyük bir bölümü ise, dönemin eğitim anlayışını etkileyen, toplumda yer edinmiş, güçlü kimlikler ile olmuştur. Bu kimliklerin yanında görsel sanatlar dersi ile doğrudan veya dolaylı olarak ilişkisi olan öğrencilerin, ailelerin, öğretmenlerin, yöneticilerin, sanatçıların, sanat eğitimi yazarlarının, akademisyenlerin vb. unsurlarında önemli bir payı vardır. Bu unsurlar görsel sanatlar dersinin önümüzdeki yıllarda şu an ki durumundan daha verimli ve kaliteli olması için bulundukları konumları itibariyle görsel sanatlar dersine fayda sağlama imkanına sahiptirler.

Sanat eğitimi insanların kendilerini sanat yolu ile ifade edebilmeleri, sanat becerilerini geliştirebilmelerini, günlük yaşantılarında da sanat ile iç içe olmalarını hedeflemektedir. Bu amaçların gerçekleştirilmesi adına görsel sanatlar alanında verilen eğitim ile bireylere; mimari, resim, fotoğraf, heykel, grafik, tasarlama ve kurgulama gibi pek çok alanda bilgi ve becerileri temel alan bir öğretim programı sunmaktadır.(Asiltürk, 2019)

Genel olarak sanat eğitime bakıldığında, Sanat eğitiminin rastlantısal bir şekilde bazı yetenekleri, becerileri, yönelişleri ortaya çıkarabilse de, sanat eğitimi asıl amaç olarak bunların dışında hayattan zevk alıp yaşamı değerli kılmayı sağlamaktır. Şöyle ki sanat eğitimi; “İnsanları hedef alarak ve insanların mutlulukları için, insan olma anlayışına uygun kuşaklar yetiştirmeyi hedefler” (Yolcu, 2004). İşte bu amaç çerçevesinde yola koyulacak olursak, eğitim sistemimizin içerisinde ilkokullarda okutulan görsel sanatlar ders programının asıl gayesi, ressam yetiştirmek değildir. İlköğretim 1. sınıf seviyesinden 4.sınıf seviyesine kadar ki bu zaman diliminde görsel sanatlar dersi, “Öncelikli olarak bireylerin kendilerini kendi sözcükleri ile ifade edebilmeleri ve çevreyi tanıyıp uyum sağlayabilmesi için vardır.

“Bir başka adım da ise sanata değer verip, sanatı seven ve sanatın ne kadar değerli olduğunu idrak eden ve eserleri gözetme ihtiyacını kendine amaç edinen insanlar kazandırmaktır. (Recep, 2013).

Çocuk yaşlarda kazanılmaya başlanan sanat eğitimi bireylerin ruhsal gelişimi sürecinde önemli rol oynar. Özellikle de ilköğretim çağına gelmiş çocuklar bu yöndeki eğitimle hemen hemen ilk kez anasını ve birinci sınıfta tanışır. Yavuzer’in (1996) de dediği gibi, sanatsal bir etkinlik sırasında çocuk; tasarlama, düşündüğünü uygulama gibi etkinliklerle karmaşık bir sürece girer ve çeşitli öğeleri birleştirerek anlamlı bir bütün oluşturur. Bu yolla ortaya çıkan ürün, sadece üzerinde çalıştığı bir resim ya da üç boyutlu bir biçim değil, aynı zamanda duygu, düşünce ve görüşünü de yansıttığı kendinden bir parçadır.

Daha geniş bir perspektiften bakıldığında; San’a (1987) göre; çağdaş insanların yetişmesi için vazgeçilemez derecede yere ve öneme sahip olan görsel sanatlar eğitimi en kapsamlı manasıyla, yetişmekte olanlar ve yetişenler, görsel sanatların hayatta ki önemini ve yerini deneyimlettirerek algılayacak şekilde düzenlenmiş belli başlı programlar ile, görsel sanatların çeşitlerini, tarihi evrimini, ifade edebilme gücünü, insanların temel ihtiyaçlarından biri olduğu misalleriyle göstererek ve eş zamanda farklı tür ve branşlarda hüner de kazandırabilecek uygulama yapmaya elverişli çalışmalar ile sanatsal yaratıcılığı göstermeye yönelik bir süreçtir. Dar anlamıyla bakıldığında, öğrenim ve okul seviyesine göre değerlendirilen güzel sanatların bazı çeşitleri ile uğraşları oluşturan okul dışı ve okul içini kapsayan yaratıcı bir sanatsal eğitimidir. Başka bir deyişle sanat eğitimi, okuldaki güzel sanatlar ile ilişkili etkinlikler ve dersler bütünüdür.(Avşar, 2010). Okullarımız da sanat eğitimi verilmesinin önemi, dersin etkinliği ve öğrencilerin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları çeşitli faktörlere bağlı olarak değişkenlik gösterebilmektedir.

Bu araştırma da görsel sanatlar dersine yönelik tutumların değişmesinde önemli bir yere sahip olan sosyodemografik değişkenlerin, Ardahan/Göle’de 4. ve 5. sınıfa devam eden öğrencilerin doldurmuş oldukları anket ve kişisel bilgi formu ile görsel sanatlar dersine yönelik tutum farklılıklarının incelenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı ilkökul 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin Görsel Sanatlar dersine yönelik tutumu ile ilişkili sosyodemografik değişkenlerin incelenmesidir.

Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

2. İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
3. İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları görsel sanatlar dersine giren branş öğretmenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
4. İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları anne eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
5. İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları baba eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
6. İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları aile gelir durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
7. İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları yaşanan yerleşim yerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
8. İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları okul başarısına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
9. İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları derste gereken malzemelere ulaşabilme durumu göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
10. İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları görsel sanatlar dersinin işlendiği yere göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi

Araştırmanın konusu 4. ve 5. sınıfta görsel sanatlar dersi eğitimi gören öğrencilerin görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarını ele alır. 2020-2021 eğitim öğretim dönemi 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik ilgileri, tutumları ve beklentileri araştırılacaktır. Bakıldığında, tutum, bireylerin çevresel etkenler ile etkileşimleri veya bireysel izlenimlerinin sonucunda duygusal, zihinsel ve davranışsal olarak geliştirdiği tepkisel ön eğilimleridir (İnceoğlu, 2011).

Bu bilgiler doğrultusunda, araştırma grubunu oluşturan 4. ve 5. sınıf öğrencilerin görsel sanatlar dersine ilişkin tutumlarına yönelik veriler toplanmış olacaktır. Bu veriler ile öğrencilerin görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarının değişkenlere göre gösterdiği farklılıklar ve en önemlisi görsel sanatlar dersini branş öğretmeninden alan öğrenciler ile sınıf

ve başka branş öğretmeninden alan öğrenciler arasındaki farklılıkları ortaya çıkaracağı düşünülmektedir.

Sanat insanoğlunun var oluşundan günümüze kadar sürmüş, halen daha değişerek ve gelişerek devam etmektedir. Sanat eğitimi tüm dünya okullarında çocuklara erken yaşlardan itibaren derslerden birisidir. Ülkemizde sanat eğitimi, eğitim kurumlarında öğrencilere görsel sanatlar dersi adı altında verilmektedir. Görsel sanatlar dersi kendi içerisinde barındırdığı uygulama yapma, yaparak yaşayarak öğrenme imkânı ile öğrenciler üzerinde kalıcı öğrenmeler gerçekleştirmektedir. Kalıcı öğrenmelerin yanı sıra bir şeyler üretebilen öğrencide yaratmış olduğu yaratıcılık ve kendine güven duygusu hem diğer dersler için hem de sonraki yaşantısı için olumlu gelişmeler oluşturmaktadır.

En önemlisi ise kendine güvenen çocuğun ileriki yaşantısında özgüvenli ve mutlu bir birey olma ihtimalini arttırdığı düşünülmektedir. Bütün bu olumlu gelişmelerin gerçekleşebilmesi için çocuklara yaratıcılıklarını arttırabilecekleri ortamlar hazırlanmalıdır. Bu ortamları çocuklara hazırlayabilecek ve onlara yol gösterecek çalışmalar yaptıracak kişiler görsel sanatlar dersi öğretmenleridir.

Çocuklara ilköğretimden itibaren okullarda görsel sanatlar dersi için uygun atölyeler, materyaller ve görsel sanatlar dersi öğretmeni sunulduğu zaman çocukların hem görsel sanatlar dersinde hem de diğer derslerde daha başarılı olacakları düşünülmektedir. Bu bakımdan öğrencilerin başarısında görsel sanatlar dersinin önemli olduğu görülmektedir.

Konuyla ilgili yapılan ilköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin görsel sanatlar dersine ilişkin tutumlarının incelenmesi değerlendiren herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır.

Araştırmanın görsel sanatlar dersini branş öğretmeninden alan 5. sınıf öğrencileri ile sınıf öğretmeninden alan 4. sınıf öğrencileri arasında görsel sanatlar dersine yönelik tutum farklılıkları olduğunu ortaya çıkarması bakımından önemli olduğu düşünülmektedir.

Araştırmanın Sınırlılıklar

- Araştırma Ardahan ili Göle ilçesinde yer alan ilkokul ve ortaokullarda 2020-2021 eğitim-öğretim yılı içerisinde öğrenim gören 4. ve 5. sınıf öğrencileri ile sınırlıdır.
- Veri toplama aracıyla elde edilen verilerle sınırlıdır.

Problem Durumu

İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarının belirlenmesine yönelik birçok çalışma yapılmıştır. Bu tutumların belirlenmesine yönelik yapılan bu araştırmanın problem cümlesi, “İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarıyla ilişkili sosyodemografik değişkenler nelerdir?”.

İKİNCİ BÖLÜM

Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar

Tanımlar

Sanat Nedir?

Sanat kavram olarak kelimeler ile ifade edilemeyecek derecede sübjektif bir ifadedir. Bundan hareketle sorulan “Sanat Nedir” diye bir soruya cevap verebilmek aslında sağlıklı olmayacaktır. Mutlak tanımlamanın zor olmasına rağmen ünlü bazı düşünürler kendi yorumları ile tanımlamak için çalışmışlardır. (Bakırhan, 2019) Bu düşünürlerden bazılarının tanımlamalarına bakılacak olursa, Aristo sanat için, “Eşyada devamlı var olan taklitlerden doğmuştur” diyerek tanılandırırken (Bigalı, 1999); Platon ise yansımalardan (mimesis) söz etmektedir (Turgut, 1993). Kant ise sanat için “Oyundur” kaynağını “İş” olarak görür. Diğer bir yandan Hegel’e göre sanat “Ruhun özü içindeki görünüşü” diye nitelendirir (Türkdoğan, 1981). Picasso ise sanat için bir yaşam şekli olduğunu belirtir. Edman (1977) bakıldığında “Sanat, hayatı anlamakta olan zekânın onu en güzel ve ilgi çekici şekillere sokmasıdır.” diye nitelendirirken, Avrupalı düşünür Bacon sanatı, doğaya yerleştirilmiş insandır sanat, sanat ile insanın sınırsız derecede birleşme yaşantısı ve düşüncelerini paylaşım yeteneğini yansıtır, diye ifade etmektedir.

Sanat kavramını öznellik taşıdığından, tanımı yapılırken sanatçılar, eleştirmenler, sanat tarihçileri, sanat bilimciler ve sanat eleştirmenleri ortak bir noktada buluşmamaktadırlar. Bakıldığında sanat herkes içindir, herkesin diyecek bir şeyleri vardır (Boydaş, 2007). Sanat için kesin bir tanım yapabilmek mümkün değildir. Bilinen yazılı tarihin en başından beri önemli bir kavram olan sanatı, sanatçı ve düşünürler çok türlü ve farklı olarak algılayıp ifade etmişlerdir (Alakuş & Özsoy, 2009). Sanatçı doğayı olduğu gibi aktarmaz, sanatçı görmüş olduklarını kendince yorumlar ve kendi ifade biçimi ile ifade eder. Sydney Calvin’e göre sanat, insanların sahip olduğu beceri ve deneyimlere bağlı olarak, önceden bildikleri ile sonradan öğrendikleri bilgileri birbirleri ile ilişkilendirerek ustalıkla kullanma süreci olarak tanımlanmıştır. Tolstoy’un sanat kavramına yönelik tanımına bakıldığında, insanın deneyimleri sonrasında hissettiği duyguyu, başka insanların da hissedebilmesi için, o duyguyu insanlara renk, hareket, çizgi, ses veya sözcükler vasıtası ile ifade etme biçimi olarak tanımladığı görülmektedir (Erbay, 2000).

Sanat aslında bir anlatım aracıdır, dil yazılı ifade için nasıl kâğıt, mürekkep vb. malzemeleri kullanıyorsa sanatta kendi malzemeleri ile birçok mesaj taşımaktadır. İnsanın veya sanatın kendileri hakkında bir şeyler anlatması evrensel olan yönüdür. Sanatta bir bilgi tarzıdır tıpkı bilim ya da felsefe dünyasındaki bilgiler gibi sanat bilgisi de insana yararlıdır (Buyurgan & Buyurgan, 2007).

Sanat Eğitimi

Sanat eğitimi konusu ülkemizde, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin sürekli olarak üzerinde durduğu konulardan birisidir. Sanat eğitiminin aslında ne olduğu, ne şekilde yapılması gerektiği, öğretiminin nasıl olması konusunda geçmişte yapılmış ve günümüze kadar süren birçok çalışmalar yapılmıştır ve halen daha da yapılmaya devam etmektedir. “Günümüzde sanat eğitimi denince, sadece öğretimin bir dalı değil, öğretim ve eğitimi bütünüyle içine alan ve o dalları güncelleyen bir ilke olarak anlaşılmaktadır. Genel eğitim anlayışının birleştirici ve bütünleyici bir parçası ve din eğitiminin yapısı sayılan sanat eğitimi, kişilik ile uyumlu bir parça olarak gelişim sürecinde üretici ve yaratıcı güçlerinin korunup gelişmesini amaçlamıştır” (San, 1977). İşte bu amaçlardan hareketle sanat eğitimi etki edeceği yaş düzeyinde başlayarak üreticiliğe ve yaratıcılığa katkı da bulunmalıdır.

Bireyin davranışsal ve bilişsel yöndeki gelişimlerine katkı sağlayan sanat eğitimi, “sanat yoluyla eğitim” diyerek insan eğitiminin temel alındığı süreci kapsayan yaklaşımla, bireyin duygu tarafını da geliştirmeyi amaç edinir. Sanat yolu ile eğitim, bireylerin duygusal yaşantılarına ağırlık vererek, duygu ve düşüncelerin ya da yaratıcılığın aklın denetimi ile sınırlandırılmasını dengelemektedir. Sanat yolu ile eğitim, bireyin psikolojik olarak rahat olmasına ve kendini rahatça ifade ederek hem kişiliğinin hem de duygusal yönünün gelişmesine imkân verir. Ayrıca birey kendi ilgi ve yeteneklerinin farkına vararak, kendisinin başkaları tarafından da kabul edilmesini sağlar (San, 1983).

Sanat eğitimi ilk olarak çocuklukta oyun ile başlar ve daha sonrasında çocuğun kendi ilgilerini, yeteneklerini ve becerilerini fark etmesine ortam hazırlar. Ayrıca bu süreç çocuğun hissettiklerini ve düşüncelerini sanat ile açığa vurmasını ve çocuğun kendisinde bulunan bu gücü fark etmesini amaçlar. Özellikle ilkökul ve ortaokulda sanat eğitiminin asıl amacı çocuğun kişiliğinin bir bütün olarak gelişmesine katkı sağlayan bir sanat eğitimidir (Aslantaş, 2014).

Bütün insanlar yaratma ve üretme yeteneğiyle doğar. Fakat insanlar eğitildikçe ilgi duydukları alanlara yönelirler, yaptıkları yaratıcı faaliyetlerde gelişirler. Kendine güvenen, beceri ve yeteneklerini doğru kullanabilen, özgür, üretken, çevrelerine ve deneyimlerine

saygılı, dengeli, coşkulu, duyarlı, mantıklı, zihinsel ve duygusal faaliyetleri yapabilen yaratıcı bireyler yetiştirmenin özünde sağlam bir sanat eğitimi yer almaktadır (Karahana, 2000). Sanatı nitelikli yapan baş unsur sanat eğitiminin gerekli olduğuna inanmaktır. Yani sanat eğitimi, bireyin duygu, düşünce intibalarını anlatabilmek, yaratıcılığını ve yeteneğini estetik seviyeye ulaştırmak hedefiyle yapılan faaliyetlerin tümüdür (Küçüktepepınar, 2014).

Sanat Eğitiminin Önemi

Günümüzdeki eğitim sistemimiz, ailelerimizin eğitimsizliği, eğitime olan ilgisizlikleri, okullarımızdaki idareci ve öğretmenlerin sanat eğitime bakışları ve sanat eğitiminin gerekliliğinin anlaşılamaması sanat eğitiminin bulunduğu konumdan öteye geçebilmesini engellemektedir. Sanat eğitimi yaygınlaştıramamamızın asıl çözümü örgün ve yaygın eğitimler ile toplumumuzdaki fertlerin sanatsal düşünebilme, sanatsal bakabilme, sanatsal eleştiriler yapabilme ve sanatı algılayabilme yetenekleri ile duyularının geliştirilebilmesini sağlamaktadır (Bakırhan, 2019). İnsanların eğitiminde kişiliklerin olumlu yönde estetik ve etik yönde gelişebilmesinde sanat eğitimi en önemli şarttır. “Bireylerin eğitiminde kişiliklerinin estetik ve etik yönde gelişiminde sanat eğitimi şarttır.” (Karaoğlu, 2007).

Eğitim sistemine genel bir çerçeveden bakıldığında, genel eğitimin önemli parçalarından birinin sanat eğitimi olduğu kabul edilir. Fakat sanatın, bireysel yaratıcılık taşıdığı ve özgün bir olgu olduğu göz önünde bulundurulursa, sanat eğitiminin kendine has yasalarının ve ilkelerinin varlığı da kabul edilmek zorundadır. Bundan ötürü, eğitim sistemi içerisinde sanat eğitiminin yerinin net ve fayda sağlayacak bir şekilde belirlenmesi gereklidir. (Gençaydın, 1990).

Sanat eğitimi alan birey dünyayı anlamlı bir şekilde yaşamakta, maddeyi değiştirip yeniden şekillendirmektedir. Bir şeyleri yeniden şekillendirebilmek tek boyutlu bir eğitimle yapabilmek mümkün değildir. Eleştirinin, estetiğin, uygulamanın birliği ve sanat tarihinin yanında, varlığın ve yaşamın da doğru bir biçimde sorgulanıyor olması gerekmektedir. Sanat eğitimi sürecine görsel algılama yeteneğini geliştiren kişi, varlığın sadece görünen yönünü algılamakla kalmayıp, varlıkların birbiri olan ilişkisini de sorgulayarak, varlığın gizli yönlerini hisseder ve bu yönlerden yola çıkarak daha önce kurulmayan anlamlı bağlar ortaya çıkarır (Ünver, 2006).

Sanatın en önemli amaçlarından biri de; hayata karşı özgürce fikirlere sahip olup değişik bakış açıları sunmasıdır. Yeni moda olan kültürün; kişiyi tek bir kalıba sokma isteği sanatın doğasına tamamıyla aykırıdır. Sanat eğitiminin yapısındaki gereklilik ve amaç ile insanın doğasının aydınlatılması, insanların sanatsal faaliyetler ile iç dünyalarındaki

ihtiyaçların doyurulması, dengeli, özgün, duyarlı ve modern bir toplum yaratılması çabası görölür. Uygarlık seviyelerini yükseltmek için toplumlar, kişilerin eğitim sürecinde, görsel sanatlar ve sanat eğitimi en önemli gereksinimlerden birini oluşturmaktadır. Sanat eğitimi ile, belirli bir program çerçevesinde bireylerin yeteneklerini geliştirip, kendi yeteneklerini sezmesi sağlanır. Böylece, özgüven sahibi, tasarlayıcı, estetik bakan ve üretebilen bireyler olmalarını amaçlar (Artut, 2009).

Sanat Eğitiminin Gerekliğı

Güzel sanatların ölkemiz için gerekliğıne son derece önem veren Atatürk, “Sanat ve sanatçıdan yoksun milletler, öteki milletlerin ayakları altında ezilmeye mahkûmdur.” söyleyiyle sanatın önemine değinmiştir.

Sanat, bireylerin yaşamları boyunca her anında onların ayrılmaz bir parçası olduğı söylenebilir. Bunun sebebi ise “yaşamı boyunca insan nereye bakarsa sanat ve tasarıma ait çalışmaları görebilirler. Sanat ve sanat ürünleri insanların, sürekli gündelik kullandıkları tabaklarında, kıyafetlerine, mobilyalarında kısacası yaşadıkları ortamın her yerinde görünür. Bu durum sanatın insan açısından ne denli önemli olduğunu ortaya çıkarmaktadır. Sanat eğitiminin ne kadar gerekli olduğı; bireysel, psikolojik, ekonomik, politik ve sosyolojik gibi farklı açılardan da ele alınmıştır. Özellikle de ocuk resimlerinde gelişimsel ve ruhsalimsel yaklaşımlar dikkate alınarak, yağmış olduğı resimlerde çocukların çok yönlü gelişimlerinin egemen olduğı belirtilmiştir (Alakuş & Mercin, 2007).

Sanat, yaşamımızda en az matematik ya da fen dersleri kadar önemlidir. Fakat toplumumuzda görsel sanatlar dersine en son düşünölecek ders niyetiyle bakılmaktadır. Türkçe ya da matematik dersinin varlık nedenleri geçmiştten beri sorgulanmaz veyahut önemleri tartışılmazken, görsel sanatlar dersi geçmiştten günümüze tarih boyunca haklı gerekçeler bularak varoluşunu sürekli savunmak zorunda kalmıştır (Kırısoğılu, 2009). Sanatın ve görsel sanatlar dersinin de diğerk dersler kadar önemli olduğı bir gerçektir. Hâlbuki her insanı yakından ilgilendiren sanat ve özellikle de görsel sanatlar nesnelerin nasıl göründüğünü, uyumlu bir düzen ve bütönlüğün nasıl oluşturulduğunu en iyi sergileyen alandır (Türe, 2007). Yemek yediğimiz tabak, giydiğimiz kıyafetin rengi insan eliyle yapılmış olan binaların, yolların, parkların ve caddelerin tasarımından içtiğimiz suyun şişesinin ambalajına kadar hayatımızdaki her şeyin estetik bir etki yansıttığını görsel sanatların da hayatımızda önemli bir yerinin olduğı gerçektir (Özsoy, 2007).

Toplumsal kültürün oluşmasında ve bireylerin uygarlaşma sürecinde en önemli faktör donanımlı ve eğitilmiş insan modelidir. Donanımlı ve eğitilmiş insan ise izlenimlerini ve

duygu düşüncelerini özgürce ifade ettiği bir yaşam şekli ile sanatını icra edebilen, görsel yorumlama ve algılama yeteneğini edinmiş ve bunun sayesinde duyarlılığı artmış; birçok yönden gelişmeye ve düşünmeye açık, üreten, planlayan birey olabilme çabasıdadır. Buradaki gaye, sosyal hayatta kendine yer bulan bireyin özünde kültürlü ve bilgili insan olması ve böylece de medeni uygarlık düzeyine ulaşabilmesidir. Sonuç olarak bu noktadan bakıldığında sanat eğitiminin gerekliliği daha iyi anlaşılmış olacaktır (Karaaslan, 2002).

Sanat Eğitiminin Amaçları

Temel eğitim döneminde bulunan özellikle de 7-14 yaş arasını kapsayan ilkokul ve ortaokul dönemindeki çocuklar için sanat eğitimi oldukça önemlidir (Saka, 2020). 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun Temel Eğitime ilişkin ikinci maddesinde de bu eğitimin görev ve amaçları şu şekilde belirtilmiştir:

II-Amaç ve Görevler

Mad.23-Temel eğitimin görev ve amaçları, Milli Eğitimin temel amaç ve genel ilkelerine uygun olarak:

1. Her Türk çocuğuna iyi birer vatandaş olmak için gerekli olan temel bilgi, davranış, beceri ve alışkanlıkları kazandırmak; onu milli ahlak anlayışına uygun şekilde yetiştirmek;
2. Her Türk evladını ilgi, istidat ve kabiliyetlerine uygun olarak yetiştirerek hayata ve üst öğrenimlere hazırlamaktır (MEB, 2018).

Bireyin yeteneklerine göre yetiştirilmesi günümüzdeki milli eğitim müfredat programları ile pek mümkün değildir. Bundan ötürü müfredat programlarının çocukların görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarını göz önünde bulundurarak, yaşanan yenilikler çerçevesinde revize edilebilen, günümüz koşullarına göre kendini güncelleştirebilen ve eğitimin bütün kademelerine rahatça uyarlanabilen şekilde olması gerekmektedir. Bunun sayesinde öğrencilerin zekâ, kişilik ve duygu gelişimi ile yetenek ve ilgilerinin ortaya çıkması sağlanmış olur.

Sanat eğitiminin amaçları dünyanın tüm ülkelerinde sahip oldukları kendine has inançlara, özelliklere, bakış açılarına göre farklılık gösterse bile hepsinin ortak amacı olan yönleri de mevcuttur. Birçok araştırmacı sanat eğitiminin amacını farklı şekillerde ortaya koysa da hepsinin en son buluştukları ortak amaçlar da vardır. Bu araştırmacı yazarlardan birisi olan Kazım Artut; yazmış olduğu kitabında sanat eğitiminin amaçlarına şu şekilde yer vermiştir (Saka, 2020).

1. Sanatsal yaratıcılığın ve etkinliklerin niyetini tanımaları ve benimsemeleri
2. Duygusal, duyuşsal ve entelektüel etkinliklere bağlı sanatsal becerileri kazanmaları
3. Sanatsal etkinlikler ile ilgili ortaya çıkan duygu, düşünce ve hareket özgürlüğüyle ilgili bazı olasılıkları öğrenmeleri
4. Görme, ayımsama (görsel duyarlılığın gelişimi) ve görsel olan her şeyin netleştirilmesine olanak sağlayan aktif bir algılama işlevi olduğu şeklinde beceri kazanmaları. Sanat yapıtlarını değerlendirebilecek, onları ayırt edebilecek nitelikli, sanat tarihi ve estetik bilgi birikimine sahip olmaları
5. Günümüzün en önemli sorunlarından biri olan çevre kavramının hangi anlama geldiğini anlamalarını, yetişkin bir birey olarak onun geliştirilmesi için duyarlı olmaları ve sorumluluk alabilmeleri
6. Araştıran, sorgulayan, inceleyen, hoşgörülü, geniş ve özgür düşünceli bireylerin yetişmeleri
7. Toplumsal ve kültürel yaşamda kendine güvenen katılımcı, sorumluluk sahibi, üretken kişiliklerin oluşmasına katkıları

Öte yandan sanat hayatımızla bir bütün haline geldiğinde, insanların daha duyarlı ve daha bilinçli olacağı, yaratıcı kişiliğe yatkın, çok boyutlu düşünebilen ve güzel olanı idrak edebilme yetisinin ilerlemiş olacağı herkesçe ayırt edilebilecek bir gerçektir. Bu sebeple modern insanın yetişebilmesinde sanat eğitiminin oldukça büyük bir katkısının olduğu kabul edilmesi gereken bir durumdur (Artut, 2009).

Sanat Eğitiminin Yararları

Öğrenciler için sanat eğitiminin yararları farklı alanlara göre göstermiş olduğu yararlar açısından şu şekilde sıralanabilir:

Bilişsel gelişim açısından; Düşünme yeteneğini geliştirme, kavram öğrenmeye yönelik becerileri kazanma, problem çözme becerisinin gelişmesi, sayısal düşünebilme becerisi, artistik ve estetik düşünebilme becerisi ve kabiliyetlerinin gelişiminde önemli olur (Kulaksızoğlu, 2003).

Fiziksel gelişime yararları; Çocukların hem küçük kas hem de büyük kas gelişiminde ve pekiştirilmesinde yardımcı olur. Çocuklarının büyük ve küçük kas gruplarının gelişimi için çeşitli öğrenme aktiviteleri oluşturularak gelişimleri desteklenmelidir. Çocuklara gelişim dönemlerine göre kalemler ve boyalar verilerek çeşitli resim ve çizim uygulamaları yaptırılmalıdır. Boya ve çizimlerin yanı sıra üç boyutlu çalışmalarda yaptırarak çocukların sanatsal gelişimleri desteklenmelidir.

Toplumsal gelişimde ise; Sanat eğitimi, çocukların paylaşımında bulunduğu, ortak plan yaparak işbirliği içinde olduğu, sözel iletişim kurdukları ve sosyal ortama uyum sağladıkları bir ortam oluşturarak bu becerilerinde gelişimine ve desteklenmesine yardımcı olur (Kulaksızoğlu, 2006).

Ruhsal gelişimi açısından ise; Sanat eğitimi ile yeni şeyler öğrenen çocuklar da merak duygusu uyanacak ve yeni arayışlar da bulunacaklardır. Yapmış olduğu çalışmalarla kendi duygularının farkına varıp kendini özgürce anlatıp ifade etmesi mümkün olacaktır. Böylece öğrencinin karakterine olumlu değişimler kazandırarak daha mutlu bireyler olması sağlanacaktır.

Kısaca ifade edilecek olunursa, bireyin (özellikle de gelişim çağındaki çocukların) yaratıcılıklarının, iletişim becerilerinin ve karakter düzeyleri gibi birçok alanda kendilerini geliştirebilmeleri açısından sanatın ve estetiğin önemli olduğu görülmektedir.

Görsel Sanatlar

Görsel sanatlar kavramı içerik olarak oldukça geniş bir çeşitlilikten oluşmaktadır. Bu geniş çeşitlilik alanı tarif edilecek olunursa, “Heykel, resim, özgün baskı, desen; film, televizyon, grafik, üretim tasarımı gibi iletişim ve tasarım sanatları; mimarlık ve çevresel sanatlar, halk sanatları; elyaf, seramik, mücevher ve takı ile ahşap ve diğer materyaller ile yapılan geniş bir sınıfı” ifade ederken, (Özsoy, 2007) bir başka ifade de ise “Bir amaç doğrultusunda hayal gücü ile estetik kaygılar, yaratıcılık, beceri ve düşüncelerin bir araya gelmesiyle oluşan yapıtları belirtir. Kastedilen yapıtlar resim, seramik, mimari yapı, tekstil tasarımı ve fotoğraf gibi sanat yapıtlarıdır (MEB, 2017).

Görsel sanatlar dersi eğitim sistemimiz içerisinde ilkököl, ortaokul ve lise kademelerinde yer alan sanat eğitimi konularına ve uygulamalarına göre okutulan derslerden birisidir. Öğrenciler görsel sanatlar dersi ile iç dünyalarını anlatabilme, kendilerini ifade edebilme, eleştirel düşünebilme, hissettikleri tepkilerini ortaya çıkarabilme, iş birliği yapabilme, çeşitli sorumluluklar alabilme, düzenli olmaları, yaratıcı davranış sergilemeleri, eserleri tanımaları ve miras olarak geçmişten günümüze aktarılan sanat eserlerinden de zevk almaları gibi birçok toplumsal ve bireysel hedefler doğrultusunda hazırlanmış olan sanat eğitimi derslerinden birisidir (Saka, 2020).

Türkiye’de Görsel Sanatlar Eğitimi

Ülkemizde ilköğretim programında yer almakta olan görsel sanatlar dersi 1. sınıftan 8. sınıfa kadar öğretim programında resmi olarak tanımlanmış haliyle sanat, erdemli bireyler yetiştirilmesi ve insani özelliklerin geliştirilmesinde en temel derslerden birisidir. Daha

yaşanılabilir, mutlu, huzurlu, barış içinde ve insanca bir yeryüzü için insanların yaratıcı güçlerinin ortaya çıkartılması ve ortaya çıkan bu güç ile de estetik bir çevre oluşturma'nın asıl uygulama alanından birisi, eski ismiyle “Resim-İş Eğitimi” yeni ismiyle “Görsel Sanatlar” dersidir.

Balcı'nın (1996) da belirttiği gibi görsel sanatlar dersi, bir ihtimal adının uzun zamandır Resim-İş olarak gelmesinden kaynaklanan, bir yetenek dersi olarak bilinmekle beraber, yalnızca resme karşı yeteneği olanların başarılı olabileceği gibi yanlış bir düşünceyi de beraberinde getirir. Fakat resim dersinin amacı; bireyleri yaratıcı ve üretken hale getirmek, estetik bir yapı kazandırmak ve çağdaş dünyada yer alabilmek için eğitimin her kademesinde bütün bireylerin görmesi gereken bir derstir. Öte yandan Türkdogan (1981) milletlerin yapısında önemli rolü olan sanat eğitimi yönünden ülkemiz henüz hedeflenen seviyeye gelemediğini, sanat eğitimi çabamızı olumsuz olarak etkileyen sebeplerden birisinin de sanat eğitimcilerinin yeterli seviyede olmadıklarını vurgulamaktadır. Bunun yanı sıra Kırıçoğlu (2002) anne ve babanın sanat eğitimcileri kadar çocuğunu tanımak ve onu sanat eğitimi açısından doğru yönlendirmek amacı ile yeterince bilgi edinmelerinin yararlı olduğunu belirtir. Fakat bu bilgileri bireyi yanlış değerlendirmenin içine sokacak şekilde kesin ve onun gelişimini sekteye uğratabilecek kadar sonuç ya da sınır olarak görmemelerini vurgularken, sanat eğitimi veren eğitimciler kadar baba ve annenin de bu konuya tutum ve eğilimlerinin de ne kadar önemli olduğuna açıkça dikkat çeker.

Eğitim sistemimiz içerisindeki aksaklıkların neden olduğu haliyle görsel sanatlar dersinin süresinin yetersiz olmasının yanı sıra okullarımızdaki görsel sanatlar dersine branş öğretmenlerinin dışında başka branştan öğretmenlerin girmesi ve görsel sanatlar dersine yönelik uygulamaların yapılamaması dersin başarısını ve hedefe ulaşılmasını engellemektedir. Arısoy (1994) da yine bu sorunun büyüklüğünü sanat eğitiminin çağdaş eğitim içinde yer alamadıkça ülkemizde sanat eğitime yönelik yapılan çalışmaların yetersiz kalacağını belirtmiştir. Bu sebeple sanat eğitimi derslerinin içerik ve uygulamasına tek yönlü bakılamayacağı hedeflenen düzeyde eğitim verebilmek ve karşılığını alabilmek için bu sistemin bütün parçalarının gözden geçirilip aksayan ve eskiyen parçaların güncelleştirilmesi gerektiği herkes tarafından bilinen bir gerçektir.

İlkokullar 'da Görsel Sanatlar Eğitiminin Önemi

“İlköğretimde görsel sanatlar dersi bilgilerini nitelikli bir şekilde almış öğrenciler çevresini daha sağlıklı algılayıp, duymanın işitmek, bakmanın ise görmek olmadığının farkında olan bireyler olarak yetişmektedirler”(Dikici, 2001). Burada sanat eğitime erken yaşlarda başlamanın önemine değinilmektedir.

Ataman'a (1995) göre ilköğretime başlamadan daha öncesi "5-6 yaş çocukların yaratıcılığın gelişmesinde ki en önemli yaş aralığıdır. Çocuklar okula başlayıp kurallar ve otoriteyi tanımaya başladıklarında yaratıcılık duraklama göstermektedir. 8 ile 10 yaş arası dönem çete dönemdir. Çocuklar çetelerce benimsenebilmek için yaratıcı taraflarını gizlemeyi gerektiren çalışmalar ile ön plana çıkarlar". Ataman, çocukların ilk yaratıcı öğelerini ortaya çıkardığı dönem olarak okul öncesi dönemin olduğunu belirtir.

Görsel Sanatlar Dersinin Paydaşları

Ülkemizdeki eğitim ve öğretim programlarında yer alan, her derste olduğu gibi görsel sanatlar dersi de ülkemizin ihtiyaçları ve temel eğitim felsefesi çerçevesinde şekillenmektedir. Öte yandan örnek alınan çağdaş toplumlardaki işleyişteki erişilmesi amaçlanan edinimlerin belirleyicilerinden birisidir. Tüm bunlar gibi görsel sanatlar dersinin etki unsurları arasında çeşitli paydaşlar da vardır bunlardan bazıları; görsel sanatlar dersi öğretmenleri, dersi alan öğrenciler, öğrenci velileri, okul idarecileri, okul rehber öğretmenleri, görsel sanatlar dersi öğretmen adayları, resim bölümlerindeki akademisyenler, sanatçılar ve sanat eğitimi yazarlarını sayabiliriz.

İlgili Araştırmalar

"4. ve 5. sınıf öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarının incelenmesi" adlı tez çalışmasına benzer yazılmış tezlere bakıldığında ilkokul, ortaokul ve lise öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarına yönelik yapılmış çeşitli çalışmalar ile karşılaşılmaktadır. Hem ilkokul 4. sınıf hem de ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarını inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin görsel sanatlar dersine ilişkin tutumlarının farklı olabileceği düşünüldüğünden her iki sınıf seviyesinin derse yönelik tutumlarının incelenmesi gerektiği kanısına varılmıştır. İncelenen bazı çalışmalara bakıldığında;

Selalmaz (2019) "5. sınıf öğrencilerinin görsel sanatlar dersine karşı tutumlarında sosyoekonomik düzeylerin etkisi" isimli çalışmada 5. sınıf öğrencilerinin görsel sanatlar dersine ilişkin tutumlarında sosyoekonomik düzeyin etkisini araştırmayı amaçlamıştır. Betimsel nitelikteki bu araştırma da tarama modeli esas alınarak yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini 300 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda sosyoekonomik düzeyi düşük aileden gelen öğrencilerin derse yönelik olumsuz tutumlarına rastlanmıştır.

Bozkurt (2019)'un "İlkokul düzeyinde görsel sanatlar dersinin branş öğretmenleri tarafından verilmesinin sanat eğitimine etkisi" isimli çalışma da ise araştırma ilkokul düzeyinde görsel sanatlar dersine sınıf öğretmenlerinin ve görsel sanatlar dersi branş

öğretmenlerinin girmesine yönelik oluşan avantaj ve dezavantajları vermeyi amaçlamıştır. Araştırma da nicel araştırma deseninden tarama araştırmasının veri toplama araçlarından anket uygulanmıştır (Ekiz, 2007). Araştırmanın örneklemini Türkiye'nin bütün coğrafi bölge ve şehirlerinden gönüllü olarak ankete katılmak isteyen 442 görsel sanatlar ve sınıf öğretmeninden oluşmaktadır. Araştırma sonucun da ilkokul kademesinde ki görsel sanatlar dersine branş öğretmenlerinin girmesi sonucu sanat eğitime etkisi 'yüksek düzeyde olumlu' olacağı ortaya çıkmıştır.

Çam (2019) yapmış olduğu çalışmada 8. sınıf öğrencilerinin görsel sanatlar dersine ilişkin tutumlarını incelemiştir. Çalışmada öğrencilerin derse yönelik tutumlarını belirlemek adına anket tekniği ile yürütülmüş ve uygulanmıştır. Nicel veriler elde edebilmek için deneysel desenden yararlanılmıştır. Çalışma ön test-son test gruplu deneme modelinde bir çalışmadır. Araştırmanın evreni, 2014-2015 eğitim öğretim yılında Aksaray il merkezinde yer alan Millî Eğitim Bakanlığına bağlı ortaokul 8. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Aksaray merkezindeki iki ortaokulda 114 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmada 57 tutum maddesinden oluşan beşli sıralamalı bir ölçek kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarında, görsel sanatlar dersinin en sevilen dersler arasında yer almadığı ve diğer dersler kadar önemli görülmediği sonucuna varılmıştır. Ayrıca öğrencilerin gelecekteki eğitimsel ve mesleki beklentileri nedeniyle görsel sanatlar dersinin önemi ve diğer dersler kadar gerekli olmadığı yönünde oldukları sonucuna varılmıştır şeklinde ifade edilmiştir.

Recep (2013) yaptığı sınıf öğretmenlerinin ve branş öğretmenlerinin ilköğretim I. kademe görsel sanatlar dersine etkisinin incelenmesi çalışmada araştırmanın amacı, ilköğretim I. kademe görsel sanatlar dersine branş öğretmenlerinin katkısı olup olmadığını saptamaktır. Görsel sanatlar dersinin önemli problemlerinden biri olarak derse alan eğitimi almış olan branş öğretmenleri yerine sınıf öğretmenlerinin girmesi olarak gösterilmiştir. Araştırma da Kırıkkale ilindeki Karakeçili ilçesinde öğrenim gören 5. sınıflardan 30 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırma da sınıf öğretmenlerinin ve branş öğretmenlerinin 5. sınıf öğrencileri üzerindeki etkisi değerlendirilmiştir. Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında görsel sanatlar dersine alan eğitimi almış öğretmenlerin girmesi gerektiği ayrıca ders saatinin kısıtlı olması nedeniyle derslerin planlı ve verimli bir şekilde işlenmesi gerektiği belirtilmiştir.

Saka (2020) yaptığı "ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine ilişkin tutumlarının incelenmesi" isimli çalışmada Trabzon ilinde ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine ilişkin tutumlarını belirlemeyi amaçlamıştır. Öğrenciler üzerinde sanat eğitiminin öneminin incelenmesini sanat eğitiminin başarısına katkıda bulunacağını

düşünmektedir. Araştırmanın evren ve örneklemini Trabzon ili ve ilçelerinde ki devlet okullarında okuyan 999 öğrenciden oluşmaktadır. Seçilen okullardaki öğrenciler gönüllülük esasına göre seçilmiş ve anket uygulanmıştır. Araştırma da veri toplama aracı olarak 25 sorudan oluşan bir ölçek kullanılmıştır. Çalışma sonucunda öğrencilerin derse karşı sevgi ve olumlu tutumları ‘yüksek düzeyde’ olumlu sanata yönelik hayranlık ve saygı ‘çok yüksek düzeyde’ olumlu olmasına rağmen öğrencilerin sanatı icra etme istekleri ‘düşük düzeyde’ olduğu görülmüştür. Öğrencilerin büyük bir bölümünün dersi sevdiği, derste yapılan çalışmalardan hoşnut olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin çoğunluğu ders saatinin yetersiz olduğunu ve arttırılması gerektiğini belirtmişlerdir.

Araştırmanın genel yazılış amacı; sanat eğitiminin önemini ortaya çıkarmak adına 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarını incelemek ve değişkenlere göre tutumlarda oluşan farklılıkları belirlemektir.

Görsel sanatlar dersi yeni eğitim ve öğretim planı müfredatında eskiye göre artık çok daha üzerinde durulan, çalışmalar yapılan ve önemi artan bir kavram olmakla beraber değişen dünyamızda birçok alanda olumlu düzeyde katkılar sağlayan bir gereklilik olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle görsel sanatlar dersi kapsamında öğrenciye sunulan uygulamalı olarak gerçekleştirilen sanatsal bilgi ve faaliyetler sayesinde öğrencilerin çok yönlü gelişimleri sağlanabilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yöntem

Araştırmanın yöntem kısmında araştırmanın deseni, araştırmanın evren ve örnekleme, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizleri ile ilgili bölümler yer almaktadır.

Araştırma Deseni

Bu araştırma ilkököl ve ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarıyla ilişkili sosyodemografik değişkenlerin incelendiği betimsel bir araştırmadır (Sönmez & Alacapınar, 2014, ss. 48-50). Betimsel araştırmalar araştırmacıların incelemek istedikleri değişkenler arasındaki geçici ilişkileri, benzerlikleri ya da farklılıkları herhangi bir müdahalede bulunmadan araştırmanın gerçekleştirildiği zaman dilimi içerisinde incelemeyi amaçlamaktadır (Sönmez & Alacapınar, 2014, ss. 48-50). Bu çalışma da benzer şekilde ilkököl ve ortaokul öğrencilerinin cinsiyet, sınıf düzeyi, görsel sanatlar dersine giren branş öğretmeni, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, aile gelir durumu, yaşanan yerleşim yeri, okul başarısı, derste gereken malzemelere ulaşabilme durumu, görsel sanatlar dersinin işlendiği yere göre görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarındaki benzerlikler ve farklılıklar herhangi bir müdahalede bulunulmadan betimlenmeye çalışılmıştır. Araştırmanın bağımlı değişkenini görsel sanatlar dersine yönelik tutum oluştururken, bağımsız değişkenlerini cinsiyet, sınıf düzeyi, görsel sanatlar dersine giren branş öğretmeni, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, aile gelir durumu, yaşanan yerleşim yeri, okul başarısı, derste gereken malzemelere ulaşabilme durumu oluşturmaktadır (Sönmez & Alacapınar, 2014, s. 102).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Ardahan ilinde öğrenim görmekte olan tüm dördüncü ve beşinci sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Ardahan ili Göle ilçesinde dördüncü ve beşinci sınıfa giden ilkököl ve ortaokul öğrencileri oluşturmaktadır. Öğrencilerin seçiminde olasılığa dayalı olmayan örnekleme yöntemlerinden biri olan uygun örnekleme tekniği kullanılmıştır (Cohen vd., 2018, s. 218). Bu örnekleme yöntemi araştırmacıların araştırmanın gerçekleştirilmesini kolaylaştıracak maliyet, zaman ya da ulaşılacak istenilen evrene kolay erişilebilirlik gibi faktörleri dikkate alarak araştırma örneklemini belirlediği bir örnekleme türüdür (Cohen vd., 2018, s. 218). Araştırmanın örneklemini oluşturan öğrencilerin

178'i (%43.7) erkek ve 229'u (%56.3) kızdır. Öğrencilerin yaş aralığı 9 ile 12 arasında değişmekte olup, ortalama yaşları 10.28 ($S_s = .79$). Öğrencilerin 179'u (%44) dördüncü sınıf öğrencisiyken, 228'i (%56) beşinci sınıf öğrencisidir. İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin araştırma kapsamında incelenen diğer sosyodemografik özellikleri Bulgular bölümünde Tablo 1 de görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu

İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin cinsiyeti, yaşı, sınıf düzeyi, görsel sanatlar dersine giren branş öğretmeni, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, aile gelir durumu, yaşanan yerleşim yeri, okul başarısı, derste gereken malzemelere ulaşabilme durumu ve görsel sanatlar dersinin işlendiği yere ilişkin bilgileri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen form kullanılmıştır.

Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutum Ölçeği

İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarının ölçülebilmesi amacıyla Aslantaş (2014) tarafından geliştirilen ölçek kullanılmıştır. Aslantaş (2014, s. 189) tarafından gerçekleştirilen açımlayıcı faktör analizi sonucu, 28 maddeden oluşan ölçeğin tek faktörlü bir yapıya sahip olduğu ve toplam varyansın %62.57'sini açıkladığı bulunmuştur. Ölçeğin, açımlayıcı faktör analizi sonucu ulaşılan madde faktör yük değerleri .31 ile .79 arasında değişmektedir (Aslantaş, 2014, s. 190). Gerçekleştirilen doğrulayıcı faktör analizi sonucunda da, ölçeğin tek faktörlü yapıya iyi uyum verdiği bulunmuştur (Aslantaş, 2014, s. 189). Ayrıca, ölçeğin, Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısının .92 olduğu bildirilmiştir (Aslantaş, 2014, s. 190). Ölçek 28 maddeden oluşmakta olup, dört farklı cevap seçeneğine sahiptir. İlkokul ve ortaokul öğrencileri her bir ölçek ifadesinin kendileri için ne düzeyde uygun olduğunu Hiç Katılmıyorum (1), Katılmıyorum (2), Katılıyorum (3) ve Tamamen Katılıyorum (4) seçeneklerinden birini işaretleyerek belirtmektedir. Ölçekte, 12 madde tersten kodlanmaktadır. Tersten kodlanan maddelerin yeniden puanlanmasını takiben ölçek toplam puanları alınmakta ve ölçekten alınabilecek puanlar 28 ile 112 arasında değişmektedir. Ölçekten alınan puanların yüksek olması, bireylerin görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarının olumlu olduğuna işaret etmektedir. Ölçeğin Aslantaş (2014, s. 190) tarafından bildirilen Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı 0.92'dir. Ölçeğin bu çalışmada hesaplanan Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı ise 0.94 olup, ölçeğin mükemmel düzeyde iç tutarlılık katsayısına sahip olduğuna işaret etmektedir (George

& Mallery, 2020, s. 244). Ölçekten örnek bir madde, “Görsel Sanatlar dersi eğlenceli bir derstir.” şeklindedir.

Süreç

Veriler toplanmadan önce ilk olarak Atatürk Üniversitesi Etik Kurulundan etik kurul onayı alınmıştır. Etik kurul izinlerinin alınmasını takiben, Ardahan İl Millî Eğitim Müdürlüğünden verilerin toplanması için gerekli izinler alınmıştır. Bu işlemlerin tamamlanmasını takiben veriler Ardahan Göle ilçesindeki öğrencilerden online olarak Google formlar aracılığıyla toplanmıştır. Veri toplama işlemleri Şubat 2021-Mart 2021 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Öğrencilere veri toplama araçlarını cevaplamadan önce araştırmanın amacı, araştırmaya katılımın gönüllü olduğu, araştırmadan istedikleri zaman çekilebilecekleri hakkında gerekli etik bilgilendirmeler yapılmıştır.

Verilerin Analizi

Tüm istatistiksel işlemler SPSS 23 veri analizi programında gerçekleştirilmiştir. İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin sosyodemografik özellikleri hakkında bilgi vermek amacıyla frekans yüzde, ortalama, minimum ve maksimum değerleri içeren betimsel istatistiklerden yararlanılmıştır (George & Mallery, 2020, s. 112). İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin cinsiyeti, sınıf düzeyi, yaşanan yerleşim yeri, görsel sanatlar dersine giren branş öğretmeni, okul başarısı, görsel sanatlar dersindeki gereken malzemelere ulaşabilme durumu, görsel sanatlar dersinin işlendiği yere göre görsel sanatlar dersine yönelik tutum ölçeği toplam puan ortalamaları arasındaki farklılıkları incelemek amacıyla bağımsız örneklem için *t*-testi kullanılmıştır (George & Mallery, 2020, s. 149). İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, aile gelir durumuna göre görsel sanatlar dersine yönelik tutum ölçeği toplam puan ortalamaları arasındaki farklılıkları incelemek amacıyla ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır (George & Mallery, 2020, s. 159).

Analizler gerçekleştirilmeden önce bağımsız örneklem için *t*-testi ve tek yönlü ANOVA analizlerinin varsayımları olan normallik ve varyansların homojenliği varsayımları George ve Mallery’nin (2020) önerileri doğrultusunda incelenmiş ve karşılandığı görülmüştür. İstatistiksel analizlerde hipotezlerin test edilmesinde $p < .05$ anlamlılık düzeyi kullanılmış ayrıca, daha üst düzey anlamlılık düzeyleri de rapor edilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın istatistiksel analizleri doğrultusunda elde edilen bulgular baz alınarak sunulmuştur.

Tablo 1’de araştırma örneklemini oluşturan ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin cinsiyeti, sınıf düzeyi, görsel sanatlar dersine giren branş öğretmeni, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, aile gelir durumu, yaşanan yerleşim yeri, okul başarısı, derste gereken malzemelere ulaşabilme durumuna ilişkin bilgileri içeren frekans ve yüzde değerleri yer almaktadır.

Tablo 1. *Araştırmanın Örneklemini Oluşturan İlkokul ve Ortaokul Öğrencilerine İlişkin Betimsel İstatistikler*

	n	%
Cinsiyet		
Kız	229	56.3
Erkek	178	43.7
Sınıf Düzeyi		
4. sınıf	179	44.0
5. sınıf	228	56.0
Görsel Sanatlar Dersine Giren Branş		
Sınıf öğretmeni	192	47.2
Görsel sanatlar öğretmeni	215	52.8
Anne Eğitim Durumu		
İlkokul ve altı	190	46.7
Ortaokul mezunu	130	31.9
Lise mezunu ve üstü	87	21.4
Baba Eğitim Durumu		
İlkokul ve altı	116	28.5
Ortaokul mezunu	100	24.6
Lise mezunu ve üstü	191	46.9
Aile Gelir Durumu		
Düşük	86	21.1
Orta	221	54.3
İyi	100	24.6
Yaşanılan Yerleşim Yeri		
Köy	279	68.6
İlçe merkezi	128	31.4
Okul Başarısı		
Orta düzeyde	155	38.1
İyi	252	61.9
Derste Gereken Malzemelere Ulaşma		
Evet	196	48.2
Hayır	211	51.8
Görsel Sanatlar Dersinin İşlendiği Yer		
Atölye	58	14.3
Sınıf	349	85.7

Not: N=407.

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırmanın çalışma grubunu oluşturan ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin %56.3 ($n=229$)’ü kız olup, %56.0 ($n=228$)’ı 5. sınıfta öğrenim görmektedir. Öğrencilerin %52.8 ($n=215$)’inin görsel sanatlar dersine görsel sanatlar öğretmeni girmekte iken, %46.7 ($n=190$)’sinin annesi ilkokul ve altı eğitim durumuna sahip, %46.9 ($n=191$)’unun babası ise lise ve üstü eğitim seviyesine sahiptir. Öğrencilerin, %54.3 ($n=221$)’ü aile gelir durumlarını orta düzeyde olarak değerlendirirken, %68.6 ($n=279$)’sı köyde yaşamaktadır. Diğer taraftan, öğrencilerin %61.9 ($n=252$)’unun okul başarısı iyi düzeyde iken, %51.8 ($n=211$)’i görsel sanatlar dersi için gereken malzemelere ulaşamamaktadır. Son olarak, öğrencilerin %85.7 ($n=349$)’si görsel sanatlar dersini sınıfta işlemektedir.

Birinci Alt Amaca Ait Bulgular

Birinci alt amaçta yer alan ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir? Sorusuna yönelik bulgular aşağıda belirtilmiştir.

Tablo 2’de ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin cinsiyetlerine göre görsel sanatlar dersine yönelik tutum ölçeği toplam puan ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farklılıkları incelemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız örneklem için t -testi sonuçları görülmektedir.

Tablo 2. *Cinsiyete Göre Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Toplam Puan Ortalamaları Bağımsız Örneklem İçin T-Testi Sonuçları*

Cinsiyet	$\bar{x}$	S.S.	sd	t	p
Erkek	86.62	14.58	405	-1.08	.280
Kadın	88.22	14.93			

Tablo 2’de görüldüğü gibi gerçekleştirilen bağımsız örneklem için t -testi sonucuna göre ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutum ölçeği toplam puan ortalamalarında ($t(405) = -1.08$, $p > .05$) cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olmadığı bulunmuştur.

İkinci Alt Amaca Ait Bulgular

İkinci alt amaçta yer alan ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları görsel sanatlar dersine giren branş öğretmenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir? Sorusuna yönelik bulgular aşağıda belirtilmiştir.

Tablo 3’te ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine giren öğretmen branşına göre görsel sanatlar dersine yönelik tutum ölçeği toplam puan ortalamaları ve bu

ortalamlar arasındaki farklılıkları incelemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız örneklemeler için *t*-testi sonuçları görülmektedir.

Tablo 3. *Derse Giren Öğretmen Branşına Göre Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Toplam Puan Ortalamaları Bağımsız Örneklemeler İçin t-testi Sonuçları*

Branş	$\bar{x}$	S.S.	sd	t	p
Sınıf öğretmeni	83.89	17.34	405	4.71	.001***
Görsel sanatlar öğretmeni	90.77	11.13			

Not: $p < .001$ ***.

Tablo 3'te görüldüğü gibi gerçekleştirilen bağımsız örneklemeler için *t*-testi sonucuna göre ilkökul ve ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine giren öğretmen branşına göre görsel sanatlar dersine yönelik tutum ölçeği toplam puan ortalamalarında ($t(405) = 4.71$, $p < .001$) anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Tablo 3 de görüldüğü gibi görsel sanatlar dersine görsel sanatlar öğretmeni giren öğrencilerin görsel sanatlar dersine yönelik tutum ölçeği toplam puan ortalamaları görsel sanatlar dersine sınıf öğretmeni giren öğrencilerden anlamlı bir şekilde daha yüksektir. Başka bir ifadeyle, görsel sanatlar dersine görsel sanatlar öğretmeni giren öğrencilerin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları sınıf öğretmeni giren öğrencilerden daha olumludur.

Üçüncü Alt Amaca Ait Bulgular

Üçüncü alt amaçta yer alan ilkökul ve ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir? Sorusuna yönelik bulgular aşağıda belirtilmiştir.

Tablo 4'te ilkökul ve ortaokul öğrencilerinin sınıf düzeyine göre görsel sanatlar dersine yönelik tutum ölçeği toplam puan ortalamaları ve bu ortalamalardaki farklılıkları incelemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız örneklemeler için *t*-testi sonuçları görülmektedir.

Tablo 4. *Sınıf Düzeyine Göre Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Toplam Puan Ortalamaları Bağımsız Örneklemeler İçin T-Testi Sonuçları*

Sınıf Düzeyi	$\bar{x}$	S.S.	sd	t	p
4. sınıf	83.68	17.52	405	-4.55	.001***
5. sınıf	90.54	11.38			

Not: $p < .001$ ***.

Tablo 4'te görüldüğü gibi gerçekleştirilen bağımsız örneklemeler için *t*-testi sonucuna göre ilkökul ve ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutum ölçeği toplam puan ortalamalarında ($t(405) = -4.55$, $p < .001$) sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Tablo 4'te görüldüğü gibi beşinci sınıf öğrencilerinin görsel sanatlar dersine

yönelik tutum ölçeği toplam puan ortalamaları dördüncü sınıf öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutum ölçeği toplam puan ortalamalarından anlamlı bir şekilde daha yüksektir. Başka bir ifadeyle, beşinci sınıf öğrencileri görsel sanatlar dersine yönelik tutumları dördüncü sınıf öğrencilerinden daha olumludur.

Dördüncü Alt Amaca Ait Bulgular

Dördüncü alt amaçta yer alan ilkökul ve ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları anne eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir? Sorusuna yönelik bulgular aşağıda belirtilmiştir.

Tablo 5'te anne eğitim durumuna göre ilkökul ve ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutum ölçeği toplam puan ortalamaları ve bu ortalamaları arasındaki farklılıkları incelemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü ANOVA sonuçları görülmektedir.

Tablo 5. Anne Eğitim Durumuna Göre Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Toplam Puan Ortalamaları Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

Anne Eğitim Durumu	$\bar{x}$	S.S.	sd ₁ ,sd ₂	F	p
İlkokul ve altı	87.41	15.27	2, 404	.79	.453
Ortaokul mezunu	88.65	13.67			
Lise mezunu ve üstü	86.09	15.34			

Tablo 5'te görüldüğü gibi gerçekleştirilen tek yönlü ANOVA ilkökul ve ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutum ölçeği toplam puan ortalamaları anne eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($F(2, 404) = .79, p > .05$).

Beşinci Alt Amaca Ait Bulgular

Beşinci alt amaçta yer alan 5.İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları baba eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir? Sorusuna yönelik bulgular aşağıda belirtilmiştir.

Tablo 6'da ilkökul ve ortaokul öğrencilerinin baba eğitim durumuna göre görsel sanatlar dersine yönelik tutum ölçeği toplam puan ortalamaları ve bu ortalamalardaki farklılıkları incelemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü ANOVA sonuçları görülmektedir.

Tablo 6. Baba Eğitim Durumuna Göre Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Toplam Puan Ortalamaları Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

Baba Eğitim Durumu	$\bar{x}$	S.S.	sd ₁ ,sd ₂	F	p
İlkokul ve altı	90.28	12.37	2, 404	2.84	.060
Ortaokul mezunu	86.32	15.04			
Lise mezunu ve üstü	86.48	15.82			

Tablo 6’da görüldüğü gibi gerçekleştirilen tek yönlü ANOVA sonucunda ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin baba eğitim durumuna göre görsel sanatlar dersine yönelik tutum ölçeği toplam puan ortalamalarında anlamlı bir farklılık olmadığı bulunmuştur ($F(2, 404) = 2.84, p > .05$).

Altıncı Alt Amaca Ait Bulgular

Altıncı alt amaçta yer alan ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları aile gelir durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir? Sorusuna yönelik bulgular aşağıda belirtilmiştir.

Tablo 7’de ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin aile gelir durumuna göre görsel sanatlar dersine yönelik tutum ölçeği toplam puan ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farklılıkları incelemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü ANOVA sonuçları görülmektedir.

Tablo 7. Aile Gelir Durumuna Göre Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Toplam Puan Ortalamaları Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

Aile Gelir Durumu	$\bar{x}$	S.S.	sd ₁ ,sd ₂	F	p
Düşük	87.57	15.70	2, 404	1.21	.299
Orta	86.65	14.66			
İyi	89.42	14.21			

Tablo 7’de görüldüğü gibi gerçekleştirilen tek yönlü ANOVA sonucunda ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin aile gelir durumuna göre görsel sanatlar dersine yönelik tutum ölçeği toplam puan ortalamalarında anlamlı bir farklılık olmadığı bulunmuştur ($F(2, 404) = 1.21, p > .05$).

Yedinci Alt Amaca Ait Bulgular

Yedinci alt amaçta yer alan ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları yaşanan yerleşim yerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir? Sorusuna yönelik bulgular aşağıda belirtilmiştir.

Tablo 8’de ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin yaşadıkları yerleşim yerine göre görsel sanatlar dersine yönelik tutum ölçeği toplam puan ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki

farklılıkları incelemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız örneklem t-testi sonuçları görülmektedir.

Tablo 8. Yaşanılan Yerleşim Yerine Göre Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Toplam Puan Ortalamaları Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları

Yaşanılan Yerleşim Yeri	$\bar{x}$	S.S.	sd	t	p
Köy	85.37	15.75	405	-5.02	.001***
İlçe merkezi	92.21	11.11			

Not: $p < .001$ ***.

Tablo 8’de görüldüğü gibi gerçekleştirilen bağımsız örneklem t-testi sonucuna göre ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin yaşadığı yere göre görsel sanatlar dersine yönelik tutum ölçeği toplam puan ortalamalarında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($t(405) = -5.02$, $p < .001$). Tablo 8 de görüldüğü gibi, ilçe merkezinde yaşayan öğrencilerin görsel sanatlar dersine yönelik tutum ölçeği toplam puan ortalamaları köyde yaşayan öğrencilerden anlamlı bir şekilde daha yüksektir. Başka bir ifadeyle, ilçe merkezinde yaşayan öğrenciler görsel sanatlar dersine yönelik tutumları köyde yaşayan öğrencilerden daha olumludur.

Sekizinci Alt Amaca Ait Bulgular

Sekizinci alt amaçta yer alan ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları okul başarısına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir? Sorusuna yönelik bulgular aşağıda belirtilmiştir.

Tablo 9’da ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin okul başarısını değerlendirme durumlarına göre görsel sanatlar dersine yönelik tutum ölçeği toplam puan ortalamaları ve bu ortalamalardaki farklılıkları incelemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız örneklem t-testi sonuçları görülmektedir.

Tablo 9. Okul Başarısını Değerlendirme Durumuna Göre Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Toplam Puan Ortalamaları Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları

Okul Başarısı	$\bar{x}$	S.S.	sd	t	p
Orta düzey	82.98	16.09	405	-4.77	.001***
İyi	90.32	13.20			

Not: $p < .001$ ***.

Tablo 9’da görüldüğü gibi gerçekleştirilen bağımsız örneklem t-testi sonucuna göre ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin okul başarısını değerlendirme durumlarına göre görsel sanatlar dersine yönelik tutum ölçeği toplam puan ortalamalarında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($t(405) = -4.77$, $p < .001$). Tablo 9’da görüldüğü gibi okul başarısını iyi olarak değerlendiren öğrencilerin görsel sanatlar dersine yönelik tutum ölçeği toplam puan

ortalamları okul başarısını orta olarak değerlendiren öğrencilerden anlamlı bir şekilde daha yüksektir. Başka bir ifadeyle, okul başarısı iyi olarak değerlendiren öğrencilerin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları okul başarısını orta düzeyde de değerlendiren öğrencilerden daha olumludur.

Dokuzuncu Alt Amaca Ait Bulgular

Dokuzuncu alt amaçta yer alan ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları derste gereken malzemelere ulaşabilme durumu göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir? Sorusuna yönelik bulgular aşağıda belirtilmiştir.

Tablo 10'da ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersi için gerekli olan malzemelere kolayca ulaşabilme durumuna göre görsel sanatlar dersine yönelik tutum ölçeği toplam puan ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farklılıkları incelemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız örneklem için *t*-testi sonuçları görülmektedir.

Tablo 10. *Görsel Sanatlar Dersi İçin Gerekli Olan Malzemelere Kolayca Ulaşabilme Durumuna Göre Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Toplam Puan Ortalamaları Bağımsız Örneklem İçin T-Testi Sonuçları*

Malzemelere Ulaşma	$\bar{x}$	S.S.	sd	t	p
Evet	90.76	11.80	405	4.40	.001***
Hayır	84.52	16.57			

Not: $p < .001$ ***.

Tablo 10'da görüldüğü gibi gerçekleştirilen bağımsız örneklem için *t*-testi sonucuna göre ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersi için gerekli olan malzemelere kolayca ulaşabilme durumuna göre görsel sanatlar dersine yönelik tutum ölçeği toplam puan ortalamalarında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($t(405) = 4.40$, $p < .001$). Tablo 10'da görüldüğü gibi görsel sanatlar dersi için gerekli olan malzemelere kolayca ulaşabilen öğrencilerin görsel sanatlar dersine yönelik tutum ölçeği toplam puan ortalamaları görsel sanatlar dersi için gerekli olan malzemelere kolayca ulaşamayan öğrencilerden anlamlı bir şekilde daha yüksektir. Başka bir ifadeyle, görsel sanatlar dersi için gerekli olan malzemelere kolayca ulaşabilen öğrencilerin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları görsel sanatlar dersi için gerekli olan malzemelere kolayca ulaşamayan öğrencilerden daha olumludur.

Onuncu Alt Amaca Ait Bulgular

Onuncu alt amaçta yer alan ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları görsel sanatlar dersinin işlendiği yere göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir? Sorusuna yönelik bulgular aşağıda belirtilmiştir.

Tablo 11’de ilkököl ve ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersini işledikleri yere göre görsel sanatlar dersine yönelik tutum ölçeği toplam puan ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farklılıkları incelemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız örneklem için *t*-testi sonuçları görülmektedir.

Tablo 11. *Görsel Sanatlar Dersinin İşlendiği Yere Göre Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Toplam Puan Ortalamaları Bağımsız Örneklem İçin T-Testi Sonuçları*

Dersin İşlendiği Yer	$\bar{x}$	S.S.	sd	t	p
Atölye	93.71	10.39	405	4.54	.001***
Sınıf	86.50	15.16			

Not: $p < .001^{***}$.

Tablo 11’de görüldüğü gibi gerçekleştirilen bağımsız örneklem için *t*-testi sonucuna göre ilkököl ve ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersini işledikleri yere göre görsel sanatlar dersine yönelik tutum ölçeği toplam puan ortalamalarında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($t(405) = 4.54, p < .001$). Tablo 11’de görüldüğü gibi görsel sanatlar dersini atölyede işleyen ilkököl ve ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutum ölçeği toplam puan ortalamaları görsel sanatlar dersini sınıfta işleyen ilkököl ve ortaokul öğrencilerin anlamlı bir şekilde daha yüksektir. Başka bir ifadeyle, görsel sanatlar dersini atölyede işleyen öğrencilerin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları görsel sanatlar dersini sınıfta işleyen öğrencilerden daha olumludur.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Tartışma ve Sonuç

Araştırmanın amacında, ilkokul 4. sınıf ve ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları ile ilişkili sosyodemografik değişkenlerin etkileri tartışılmıştır. Bu amaç doğrultusunda 407 dördüncü ve beşinci sınıf öğrencisine kişisel bilgi formu ve görsel sanatlar dersine yönelik tutum ölçeği uygulanmıştır.

Araştırma sonucunda öğrencilerin görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarının çeşitli sosyodemografik değişkenlere göre farklılık gösterdiği görülmüştür. 4. ve 5. sınıf öğrencileri arasındaki tutum farklılıklarından sınıf düzeyi, derse giren öğretmen, yaşanan yer, okul başarısı, ders için gerekli olan malzemeye ulaşım ve dersin işlendiği yer gibi alt problemlerin toplam puanlarında anlamlı farklılıklar olduğu görülmüştür.

Birinci alt amaçta yer alan; İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir? Sorusunun tartışma ve sonuç değerlendirmesi şu şekildedir;

Araştırma sonucunda cinsiyet değişkeninin öğrencilerin görsel sanatlar dersine yönelik tutumların da olumlu ya da olumsuz bir etkisinin olmadığı görülmüştür.

İkinci ve üçüncü alt amaçta yer alan; İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir? ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları görsel sanatlar dersine giren branş öğretmenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir? Sorularının tartışma ve sonuç değerlendirmesi şu şekildedir;

Öğrencilerin görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarının olumlu olmasında derse giren öğretmen ve sınıf düzeyi değişkenleri aynı sonucu vermektedir. Her iki alt problemin cevabı görsel sanatlar dersi öğretmenini göstermekte olup derse görsel sanatlar dersi öğretmeni giren öğrencilerin tutumlarının daha olumlu olduğu görülmüştür. Recep (2013) yapmış olduğu çalışma ile branş öğretmenleri ve sınıf öğretmenlerinin ilköğretim I. kademe görsel sanatlar dersine olan etkilerini incelediği çalışmasında deney ve kontrol grubu olarak uygulanan çalışma sonucunda branş öğretmenlerinin dersine girdiği grubun puanlarının dersine, sınıf öğretmeni giren grubun puanları ile karşılaştırıldığında branş öğretmenlerinin

görsel sanatlar dersine olumlu yönde etkisinin daha fazla olduğu görülmüştür. Yine bir başka araştırmada Bozyurt (2019) bireylerin erken yaşlardan itibaren sanatı tanınması, ruhsal olarak rahatlaması, kendini yansıtmayı, yaratıcılığını geliştirmesi, başarıma hazzını tatması ve el göz koordinasyonunu geliştirebilmesi için ilkokuldan itibaren görsel sanatlar dersini, dersin uzmanı olan yeterliliği olan görsel sanatlar öğretmenleri tarafından verilmesi gerektiğini savunmuştur. Görsel sanatlar dersi öğretmeni yani o dersin branş öğretmenin alanındaki yeterlikleri ve bilgisi dahilinde öğrencilerin derse karşı duydukları düşünceler olumlu olduğu görülmektedir. Yine branş öğretmenlerinin görsel sanatlar dersi için önemini gösteren bir başka araştırmada, Dilmaç, İnanc (2015) sınıf öğretmenlerinin görsel sanatlar dersi için öz yeterlilik seviyelerini araştırdıkları çalışma ile sanat eğitiminin en iyi şekilde verilebilmesi için sanat eğitimini donanımlı sanat eğitimcileri tarafından verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Bu sonuçla beraber öğrencilerin derse yönelik olumlu tutum geliştirmesinde en büyük etkiyi görsel sanatlar dersi öğretmenin yarattığı görülmüştür.

Dördüncü, beşinci ve altıncı alt amaçlarda yer alan; İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları anne eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir? ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları baba eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir? İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları aile gelir durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir? Sorularının tartışma ve sonuç değerlendirmesi şu şekildedir;

Dördüncü, beşinci ve altıncı alt amaçlarında yer alan soruların öğrencilerin görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarında olumlu ya da olumsuz etkilerinin olmadığı görülmüştür.

Yedinci alt amaçta yer alan; ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları yaşanan yerleşim yerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir? sorusunun tartışma ve sonuç değerlendirmesi şu şekildedir;

Yerleşim yerinin görsel sanatlar dersine etkine bakıldığında ilçe merkezinde yaşayan öğrencilerin köy de yaşayan öğrencilere oranla derse yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu görülmüştür. Yapılan alanyazın taraması sonucunda görsel sanatları etkileyen etmenler arasında yerleşim yeri konulu ya da buna benzer bir çalışma olmadığı görülmüştür. Fakat yapmış olduğum çalışma sonucunda merkezde yaşayan öğrencilerin tutum ölçeği puanlarının köyde yaşayan öğrencilere oranla anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür.

Sekizinci alt amaçta yer alan; ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları okul başarısına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir? Sorusunun tartışma ve sonuç değerlendirmesi şu şekildedir;

Araştırma sonucunda okullarındaki görsel sanatlar dışındaki diğer derslerde başarılı olan öğrencilerin görsel sanatlar dersine yönelik tutum ölçeği puanlarında anlamlı farklılıklardan da görüldüğü üzere tutumlarının diğer öğrencilere oranla daha olumlu olduğu görülmüştür.

Dokuzuncu alt amaçta yer alan; ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları derste gereken malzemelere ulaşabilme durumu göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir? Sorusunun tartışma ve sonuç değerlendirmesi şu şekildedir;

Araştırma sonucunda ders için gerekli malzemelere rahatlıkla ulaşabilen öğrencilerin, ulaşamayan öğrencilere göre görsel sanatlar dersine yönelik tutum ölçeği puanları anlamlı farklılıklar göstermektedir. Alaçam'a (2019) göre ders araç gereçlerinin olması öğrencinin görsel sanatlar dersine olan bakış açısını da olumlu bir şekilde etkilemektedir. Çalışmam da bu çalışmayı destekler niteliktedir.

Onuncu alt amaçta yer alan; ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları görsel sanatlar dersinin işlendiği yere göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir? Sorusunun tartışma ve sonuç değerlendirmesi şu şekildedir;

Araştırma sonucunda öğrenim gördükleri okulda resim atölyesine sahip olan ve derslerini bu atölyelerde işleyen öğrencilerin, okulunda atölye olmayan öğrencilere oranla görsel sanatlar dersine yönelik tutum ölçeği toplam puanların da daha anlamlı farklılıklar olduğu görülmüştür.

Araştırmada cinsiyet, sınıf düzeyi, görsel sanatlar dersine giren öğretmen, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, aile gelir durumu, yaşanan yerleşim yeri, okul başarısı, ders için gerekli malzemeye ulaşım ve görsel sanatlar dersinin işlendiği yer gibi değişkenler yer almaktadır. Yapılan bu çalışmanın sonucu derslere görsel sanatlar dersi öğretmenin girmesinin, şehir merkezinde yaşayan bir öğrenci olmanın, yüksekokul başarısının, derste kullanılan malzemelere kolay ulaşabilmemin ve derslerin atölyede işlenmesi sosyodemografik değişkenlerinin öğrencilerin görsel sanatlar dersine yönelik olumlu tutumların geliştirilmesine yardımcı olabileceğini göstermektedir.

Bulgulardan da görüldüğü üzere okullarda sınıf kademesi fark etmeksizin görsel sanatlar dersine kendi branş öğretmeni yani görsel sanatlar öğretmeni giren, dersle alakalı materyaller ve sınıf ortamları olması gerektiği gibi öğrencilere sunulduğu takdirde öğrencilerin görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarında olumlu değişiklikler görülmektedir.

Öneriler

İlköğretim 4. ve 5. Sınıf öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarının incelendiği bu araştırmanın sonucunda elde edilen veriler ışığında sonraki yapılacak olan araştırmalara çeşitli önerilerde bulunulabilir;

1. Öncelikle okullarımızda görsel sanatlar dersine giren öğretmen öğrencilerin derse yönelik tutumlarını etkileyen en önemli faktördür.
2. Görsel sanatlar dersi ağırlıklı olarak uygulama ve etkinlikler yapılan bir ders olduğu için bu derse dersin eğitimini almış resim öğretmenliği bölümünden mezun öğretmenlerin girmesi ve alan bilgileri ile öğrencilere dersi sevdirmesi çok önemlidir. Zira görsel sanatlar dersine giren başka branş öğretmenlerinin çocukların derse yönelik tutumları üzerinde görsel sanatlar öğretmenleri kadar olumlu etki yaratamadıkları araştırma bulgularıyla da görülmüştür. Bu sebeple ilkokul dahil olmak üzere bütün sınıf kademelerinde görsel sanatlar dersine resim öğretmenliği bölümünden mezun olmuş öğretmenlerin girmesi sağlanabilir.
3. Sınıf düzeyi de öğrencilerin görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarını etkileyen faktörlerden birisidir, fakat araştırmada ele alınan sınıf düzeyleri arasında çok fazla gelişimsel bir fark olamadığı için sınıf düzeylerinin de yine ilkokulda derse 4. Sınıf öğretmenleri öğrencilerin derse yönelik tutumlarında 5. Sınıf görsel sanatlar öğretmenleri kadar etkili olamadıkları görülmüştür.
4. Öğrencilerin derse yönelik tutumlarında etkili olan noktalardan birisi ise yerleşim yeri olduğu görülmüştür merkezde yaşayan öğrenciler köylerde yaşayan öğrencilere oranla derse yönelik tutumları daha olumludur. Bir diğer etken ise öğrencilerin okul başarısı okul dersleri başarısı ortalamanın üzerinde olan öğrencilerin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları da diğer öğrencilere göre daha yüksektir.
5. En önemli faktörlerden birisi de ders için gerekli olan malzemelere ulaşım olanağıdır, zira ağırlıklı olarak uygulama yapılan bir derste öğrencinin ders ve konu için gerekli olan malzemeye sahip olamaması öğrenci için dersin anlamsız olması anlamına gelecektir. Görsel sanatlar dersinden öğrencilerin daha fazla zevk almaları ve dersi sevmeleri için öğrencilere malzeme temini son derece önemlidir. Bütün öğrencilerin ders araç gereç ve malzemelerine ulaşabilmeleri için çalışmalar yapılabilir.
6. Görsel sanatlar dersini atölyede işleyen öğrencilerin sınıflarda işleyen öğrencilere göre derse yönelik tutumları daha olumludur. Atölye ortamına giren ve sanatın ciddiyet ve imkânlarını tadan öğrenciler bu imkânlarla sahip olmayan öğrencilere göre derse

yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu görölmüştür. Okullarımızın fiziksel alt yapısı iyileştirilerek bütün öğrencilerimizin atölyelerde derslerini işlemesi sağlanabilir.

7. Bütün öğrencilere eşit imkanlar sağlanarak daha kalıcı öğrenmeler, daha yaratıcı bireyler yetiştirilebilir.

KAYNAKÇA

- Alaçam, Y. (2019). Ortaöğretim görsel sanatlar dersinde öğrenciler tarafından araç gereçlerin sağlanmasının öğretmen motivasyonuna etkisi ile ilgili öğretmen görüşleri. *Kesit Akademi Dergisi*, 19, 176.
- Alakuş, A. O., & Özsoy, V. (2009). *Görsel sanatlar eğitiminde özel öğretim yöntemleri* (2. baskı). Pegem Akademi.
- Alakuş, A. O., Mercin, L., Ayaydın, A., Vural, D. Ü., Tuna, S., & Yılmaz, M. G. (2011). *Sanat eğitimi ve görsel sanatlar öğretimi* (5. baskı). Pegem Akademi.
- Alakuş, A. O., & Mercin, L. (2007). Birey ve toplum için sanat eğitiminin gerekliliği. *D.Ü. Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9, 14-20. http://zgefdergi.com/Makaleler/1995489730_09_02_Mercin-Alakus.pdf
- Arısoy, A. (1994). *İlkokullarda resim-iş eğitimi ve karşılaşılan sorunlar* (Tez No. 36773) [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Artut, K. (2009). *Sanat eğitimi kuram ve yöntemleri* (6. baskı). Anı.
- Asiltürk, S. A. (2019). *Türkiye’de görsel sanatlar dersinin tarihsel gelişimi ve paydaşların görsel sanatlar eğitimine yönelik algı ve beklentileri* (Tez No. 602721) [Doktora tezi, Çukurova Üniversitesi-Adana]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Aslantaş, S. (2014). *Görsel sanatlar dersine yönelik tutum ölçeği geliştirilmesi*. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2014(2), 185-196.
- Ataman, A. (1995). Eğitim sürecinde yaratıcılık ve eğitim. *Türk Eğitim Derneği Yayınları*, 17, 15-59.
- Avşar, P. (2010). *Sınıf öğretmeninin yürüttüğü görsel sanatlar dersi: öğretme ve öğrenme sürecine yönelik nitel bir araştırma* (Tez No. 258125) [Doktora tezi, Anadolu Üniversitesi-Eskişehir]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Bakırhan, A. (2019). *Sınıf öğretmenlerinin görsel sanatlar dersine ilişkin tutumları ve alan bilgisi yeterlilikleri üzerine bir araştırma* (Tez No. 550954) [Doktora tezi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi-Erzincan]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Balcı, Y. B. (1996). *Sanat eğitiminde yeni bir yöntemsel yaklaşım: Resim-iş eğitimi, sanat eğitimi, estetik, sanat eleştirisi, sanat tarihi, uygulama*. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Bigalı, Ş. (1999). *Resim sanatı*. İş Bankası.
- Buyurgan, S., & Buyurgan, U. (2007). *Sanat eğitimi ve öğretimi* (2. baskı). Pegem Akademi
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (25. baskı). Pegem.
- Boydaş, N. (2007). *Sanat eleştirisine giriş* (2. baskı). Gündüz Eğitim.
- Bozkurt, H. H. (2019). *İlkokul düzeyinde görsel sanatlar dersinin branş öğretmenleri tarafından verilmesinin sanat eğitime etkisi* (Tez No. 575999) [Yüksek lisans tezi, Trabzon Üniversitesi-Trabzon]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2018). *Research methods in education*. Routledge.

- Çam, Ü. (2019). *8. sınıf öğrencilerinin görsel sanatlar dersine ilişkin tutumları (Aksaray ili örneği)* (Tez No. 595342). [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi-Ankara]. Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Dikici, A. (2001). *Sanat eğitiminde yaratıcılık*. Milli Eğitim Dergisi, 149 <http://www.okuloncesi.tc/modules/sections/index.php?op=viewarticle&artid=9>, 2001.
- Dilmaç, O., & İnanç, C. (2015). *Sınıf öğretmenlerinin görsel sanatlar dersine yönelik öz yeterlik düzeyleri*. Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 4(2), 382-400.
- Edman, I. (1977). *Sanat ve insan* (Oğuzkan, T., Çev.). İnkılap ve Aka.
- Ekiz, D. (2007). *Bilimsel araştırma yaklaşımları*. D. Ekiz (Ed.), *Bilimsel araştırma yöntemleri* içinde (ss. 45-65). Lisans.
- Erbay, M.(2000). *Plastik sanatlar eğitiminin gelişimi* (2. baskı). Boğaziçi Üniversitesi.
- Gençaydın, Z. (1990). *Sanat eğitiminin düşünsel temelleri, orta öğretim kurumlarında resim-iş öğretimi ve sorunları*. TED Yayınları.
- George, D., & Mallery, P. (2020). *IBM SPSS Statistics 26 step by step: A simple guide and reference* (16. baskı). Routledge.
- İnceoğlu, M. (2011). *Tutum, algı, iletişim* (6.baskı). Siyasal.
- Karaaslan, S. (2002). *Sanat eğitiminin gerekliliği*. Adana Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1-4.
- Karahan, D. (2000). *Sınıf öğretmenlerinin görsel sanatlar eğitim programının uygulanmasında karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşleri ve çözüm önerileri*. Türkiye Sosyal Araştırmaları Dergisi,
- Karoğlu, H. (2007). *Eğitimde ve öğretimde bir araç olarak görsel sanatlar eğitiminin öğrencilere sağladığı katkılar* (Tez No. 217414) [Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi-Konya]. Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Kırıçoğlu, O. T. (2002). *Sanatta eğitim*. Pegem Akademi.
- Kırıçoğlu, O. T. (2009). *Sanat kültür yaratıcılık (Görsel Sanatlar ve Kültür Eğitimi Öğretimi)*. Pegem Akademi.
- Kulaksızoğlu, A. (2003). *Farklı gelişen çocuklar*. Epsilon.
- Küçüktepepınar, C. (2014). *Sanat eğitimi ve uluslararası uygulamalar*. Erciyes Sanat Dergisi, 2014, 28.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2018). *İlköğretim Kurumları (Ortaokul) Görsel Sanatlar Dersi ÖğretimProgramı*. http://ttkb.meb.gov.tr/dosyalar/programlar/ilkogretim/ilk_orta_gorselsanatlar.pdf (03.11.2020).
- Özsoy, V. (2007). *Görsel sanatlar eğitimi*, Gündüz Eğitim.
- Özsoy, V. (2007). *Görsel sanatlar eğitimi resim-iş eğitiminin tarihsel ve düşünsel temelleri*. Gündüz Eğitim.
- Recep, E. (2013). *Sınıf öğretmenlerinin ve branş öğretmenlerinin ilköğretim I. kademe görsel sanatlar dersine etkisi* (Tez No. 330252) [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi-Ankara]. Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Saka, S. (2020). *Ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarının incelenmesi* (Tez No. 627045) [Yüksek lisans tezi, Trabzon Üniversitesi-Trabzon]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- San, İ. (1977). *Sanatsal yaratma ve çocukta yaratıcılık*. Kırali Ofset.

- San, İ. (1987). *Güzel sanatlar eğitimi*. Anadolu Üniversitesi Açık öğretim Yayınları.
- San, İ. (1983). Sanat Eğitimi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 16(2), 215. http://dergiler.ankara.edu.tr/detail.php?id=40&sayi_id=514&makale_id=6386 sayfasından erişilmiştir.
- Selalmaz, Ş. (2019). *5. sınıf öğrencilerinin görsel sanatlar dersine karşı tutumlarında sosyo-ekonomik düzeylerin etkisi* (Tez No. 567676) [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi-İstanbul]. Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Sönmez, V., & Alacapınar, F. G. (2014). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri*. Anı.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar), 2017.
- Telli, H. (1996), *Eğitimin genel hedeflerinin davranış biçimine dönüşmesinde sanat eğitiminin katkısı vardır. Milli Eğitim*, 41-43.
- Turgut, İ. (1993). *Sanat felsefesi*. Akademi.
- Türe, N. (2007). Eğitimde ve öğretimde bir araç olarak görsel sanatlar eğitiminin öğrencilere sağladığı katkılar. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya. <https://www.narsanat.com/wp-content/uploads/2011/09/41-Egitim-veogretimde-bir-arac-olarak-gorsel-sanatlar-egitiminin-ogrencilere-sagladigi-katkilarthe-contributions-that-gothic-arts-education-supplies-as-a-mean-in-education-and-schoolin-to-students.pdf> sayfasından erişilmiştir
- Türkdoğan, G. (1981). *Sanat eğitimi yöntemleri*. Ayyıldız.
- Ünver, E. (2006). *Neden ve nasıl sanat eğitimi. İdil Sanat ve Dil Dergisi*, 870-871.
- Yavuzer, H. (1996). *Çocuk psikolojisi* (2. baskı). Remzi.
- Yolcu, E. (2004). *Sanat eğitimi kuramları ve yöntemleri*. Nobel.

EKLER

EK-1. Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutum Ölçeği

Madde No	Aşağıdaki ifadeleri okuyunuz. Kendinize uygun olduğunu düşündüğünüz seçeneği (X) işareti ile işaretleyiniz	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1	“Görsel Sanatlar” dersinin süresinin daha uzun olmasını isterim.				
2	“Görsel Sanatlar” dersinde sıkılırım.				
3	“Görsel Sanatlar” dersi benim için zordur.				
4	“Görsel Sanatlar” dersinde kendimi mutsuz hissedirim.				
5	“Görsel Sanatlar” dersinin benim için önemi yoktur.				
6	İleride “Görsel Sanatlar” ile ilgili (ressam, heykeltıraş, grafiker gibi) bir meslek seçmek isterim.				
7	“Görsel Sanatlar” dersi eğlenceli bir derstir.				
8	“Görsel Sanatlar” dersinde bulunmaktan mutlu olurum.				
9	“Görsel Sanatlar” dersi ile ilgili bilgilerimi artırmak için ders dışında bir çaba göstermem.				
10	“Görsel Sanatlar” dersini kolay anlarım.				
11	Derslerimin içinde en çok “Görsel Sanatlar” dersi etkinlikleri yaparken mutlu olurum.				
12	“Görsel Sanatlar” dersine ayrılan süresinin daha az olmasını isterim.				
13	“Görsel Sanatlar” dersi olduğu gün okula daha mutlu giderim.				
14	“Görsel Sanatlar” dersinde yaptığım etkinliklerle ilgili konuşmaktan mutlu olurum.				
15	“Görsel Sanatlar” dersi olduğu gün okula gitmek istemem.				
16	Diğer derslerle karşılaştırdığımda “Görsel Sanatlar” dersinde daha mutlu olurum.				

17	“Görsel Sanatlar” dersinde öğrendiğim konularla ilgili ders dışında etkinlik yapmam.				
18	“Görsel Sanatlar” dersinde etkinlikleri yapmakta zorlanırım.				
19	“Görsel Sanatlar” dersine çalışırken sıkılırım.				
20	“Görsel Sanatlar” dersinde yeni konular öğrenmek beni heyecanlandırır.				
21	“Görsel Sanatlar” dersi ödevlerini keyifle yaparım.				
22	“Görsel Sanatlar” dersinde yapılan etkinlikler ilgimi çekmez.				
23	“Görsel Sanatlar” dersinde kendimi rahat hissedirim.				
24	“Görsel Sanatlar” dersindeki etkinlikler beni dinlendirir.				
25	“Görsel Sanatlar” dersi çok sevdiğim dersler arasındadır.				
26	“Görsel Sanatlar” dersi ilgi duyduğum bir ders değildir.				
27	Boş zamanlarımda resim yapmaktan hoşlanırım.				
28	“Görsel Sanatlar” dersinde öğrendiğim konularla ilgili ders dışında etkinlikler yaparım.				

EK-2. Araştırma Değerlendirme Formu

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı ARAŞTIRMA DEĞERLENDİRME FORMU ARAŞTIRMA SAHİBİNİN	
Adı Soyadı	Faruk YILMAZ
Kurumu / Üniversitesi	Atatürk Üniversitesi
Araştırma yapılacak iller	Ardahan
Araştırma yapılacak eğitim kurumu ve kademesi	Göle ilçesindeki İlkokul ve Ortaokul kurumları
Araştırmanın konusu	4 ve 5 Sınıf Öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi
Üniversite / Kurum onayı	Var
Araştırma/proje/ödev/tez önerisi	Tez çalışması
Veri toplama araçları	Anket
Görüş istenilecek Birim/Birimler	Yok
KOMİSYON GÖRÜŞÜ	
Araştırma izinleri değerlendirme komisyonu Faruk YILMAZ'ın 06.04.2021 tarihli 88179374 sayılı dilekçesine istinaden toplanmıştır. Sunulan araştırma izin talebi ve tutum ölçeği Millî Eğitim Bakanlığı araştırma izinleri yönergesine göre incelenmiş olup onay verilmesine oy birliği ile karar verilmiştir.	
Komisyon kararı	Oybirliği ile alınmıştır.
Muhalif üyenin Adı ve Soyadı: Yok	Gerekçesi: Yok

Komisyon Başkanı

Hacıhalil ALICI

KOMİSYON

Faruk KRAL

Ahmet Sait
AKTEN

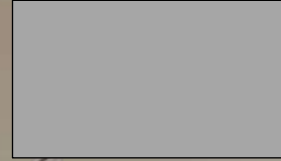
EK-3. Araştırma Değerlendirme Formu

GÖRSEL SANATLAR DERSİNE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ KULLANIM İZNİ

25.02.2021

Sayın ... Faruk YILMAZ

İlköğretim öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersi'ne yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla 2014 yılında tarafımdan geliştirilen, toplam 28 maddeden oluşan "Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutum Ölçeğini" Yüksek Lisans çalışmanızda kullanabilirsiniz.

Dr. Selma ASLANTAŞ

Adres:
Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi
Eğitim Fakóltesi Güzel Sanatlar Eğitimi
Bölümü Resim-İş Eğitimi ABD

selmaaslantas@hotmail.com

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı ve Soyadı: Faruk YILMAZ

EĞİTİM

LİSE: Olur Anadolu Lisesi

ÜNİVERSİTE: Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi/Resim-iş Eğitimi Öğretmenliği

YÜKSEK LİSANS: Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü/Güzel Sanatlar Eğitimi A.B.D. Resim-iş Öğretmenliği Bölümü Tezli Yüksek Lisans Programı

İŞ DENEYİMİ

Ardahan/Göle Eyüp Sabri Çarmıklı Anadolu Lisesi'nde okul müdürü olarak görevine devam etmektedir.